

AMIRÁIN ÉUILM ÓE BÁILÍS.

AN TUA CHÚ AMAC

VO

CONTRAO NA SÆDILSE,
im Ónae Óta Clia.

1904.

PB1398
W18

www.libtool.com.cn

amrāin cūlm de þaillís.

www.libtool.com.cn

Digitized by the Internet Archive
in 2013

<http://archive.org/details/ariniilmdeails00debh>

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

Colm Tóibín.

AMHRÁIN CUILM ÓE ÓAILÍS.

www.libtool.com.cn

“Té t'éigheann an róis i gceilleann an ró
‘San am a mbíonn rí i gceaoi,
Lá ná ró níos mó i liom an ró
Seo nuaigíodh i gceann.”

—l. 26.

BOSTON COLLEGE LIBRARY
CHESTNUT HILL, MASS.,

Ór n-a chuir amach

TO

CONNRAO NA GAEÓILGÉ,

I mbairte Átha Cliath.

1904.

www.libtool.com.cn

PB1398
W18

seón pálcóner,
do buail 'ra gcló,
i mbairle áit a cliat.

158782

www.libtool.com.cn

ceitíre Rainn

Aonrho do fionne Colm Óe Óairír do'n leabhar beag ro féin :

Δ leabhair atá aonair faoi cló,
Imrísc iomáit tóir Éire uait;
Amhráin Shreannamh', amhráin bheo!
Nád sear, ar noidis, an feirfin tú?

Tá'n Sæoileisce ag éiríse 'nár i réim;
Tá mear ag téacáit ar ar scéalinn;
Tá riad ag tróid le buille béisim;
Ír gceapair go mbéid lucht bheala gáinn.

Tóir Cúige Connacht téan do chriall
Go Laiigin na hÉireann 'r go Cúis' illaó,
Go Cúige Mumhan 'r go Manainn éar tuair,
Go hAlbain roip 'r go Lúnniotaín móir.

An Connacht ag tabhairt ar air ar scéal,
'S ari gcoinneal féin ag tnúic le gaeáltaict;
Sín obairi móri amach faoi 'r gcoimhrial;
Óur scéalaitréar tóigair, 'r bísíodh bhéiceas!

www.libtool.com.cn

CLÁR LIBRO BÁINN SEO.

ceitche ramn	-	-	-	-	-	iii
réamhrád	-	-	-	-	-	vii
réamhrád an craoibín aoiúinn	-	-	-	-	-	xi
colm de bairis	-	-	-	-	-	xiii
COLUM WALLACE	-	-	-	-	-	xx
méadaraíct na n-amhrán	-	-	-	-	-	xxv
amhráin éuilm de bairis—						
eiblín ní fílaítheantaí	-	-	-	-	-	1
an ceannaróe	-	-	-	-	-	2
amhrán an téi	-	-	-	-	-	4
briúrón	-	-	-	-	-	7
na fataí	-	-	-	-	-	8
an Seanóine Cam	-	-	-	-	-	9
pháothais ó tuisneáin	-	-	-	-	-	11
an ghréaraithe	-	-	-	-	-	13
an bhruinneal Óeap	-	-	-	-	-	14
a Colann, Cúimnís aifis do Chriosc	-	-	-	-	-	15
an bár	-	-	-	-	-	17
an loch i nGairbhíos fataí	-	-	-	-	-	19
an bó fuairí Cáll	-	-	-	-	-	21
briúrion ní fílaítheantaí	-	-	-	-	-	24
cúirt an tsíniúcháin Óuiríde	-	-	-	-	-	26
bairtlín Órómnáill	-	-	-	-	-	30
lá éuairí mé aifis fuairtmeasó	-	-	-	-	-	32
ádhar gac amhráin	-	-	-	-	-	35
tagra	-	-	-	-	-	38
clár pearson	-	-	-	-	-	41
clár áiteann	-	-	-	-	-	44
foclóir	-	-	-	-	-	46

www.libtool.com.cn

Tá an leabhar ro faoi éis faoi thíreád. 'Sé an riúd atá le curi ríor anoir, a cheart do chabairt do gac aon duine a éas a chabair 7 a ciongnamh inr an raochar beag ro. 'Sé an file féin baoi éoir a bheic i dtúr an tseilíeo. Cé go bhfuil Colm tuaithe i n-adair anoir, minne ré dícheall móir ari éinimpiusgád ari na hainmhránaib, ní nár bh'fhusur do. Phádraig Ó Domhnalláin atá 'na comhainde i Sráid an Champa i bhfoighis d' Uaictar Árd, i f eirean do éuir ríor na hainmhráin thiaidh i ndiaidh 7 a éuir éisgiam-ra iad. Do phróitísear fein 7 Eoghan Ó Neachtain iad, tar éir a bprághála ó Mac Uí Ó Domhnalláin daam-ra. 'O' éan-toirí a deiríim gur "phróitíseamair" iad, óir ní raibh gac uile focal i gceapáint, 7 i f minic doob' éigean daam-ra tseimhleád ari air go huaictar Árd i dtaoibh riúd' éiginn a b' bun oif cionn ari fad. Ná meastar go bhfuilim ag caineadh an Domhnallánaig 'ra mério reo. Ní lim. Níor bhufusur do rin an uile focal do phrágháil 'ra gceapárt 7 na piacála caillte ag Colm. Rinne ré dícheall 7 d'úctaír leam' riúd-ra i leith na ríor-chéirteann doob' éigean daam a éuir éisge, 7 ní fuláiri daam a raibh go bhfuilim ríor-bhurtheadach do faoi. Ní tseimhleáinn ro ari éor ari b'ic acht go bhfuil eagla oifm focal éiginn a bheic amuig a fóir.

Níor b' é rin an t-éan-congnamh arán a fuair a ó eogán ríomh Ó Neachtain. Ár nDóig, níor b' é, mar do léig ré na fionnra ó bun go barr ag ceartúig mórán iuradai do chuaidh uaimh-re. B' é rin tábla ag an gCraoibhín geal Aoibhinn freisin. Is aon focal riámh d'á dtáinig 'ra sclo, do léig reirean é go haitheas ginn bhealachniscteas agus do

éomharthaí iarradai do rsióppi tairm-fa ḡe tar éis a mbaile. Níl neáctain — ná é iongantach an rseal é rín? — mar rín féin, ní fios é. Cuir an Chraobhán 1 gcomhaipile Úamh fheirín an “Taighne” do rsgriobhadh.

Iar iomdá rín caoi ari amhránaibh Cuilm De Óailír ariúr 1 mbéal na ndaoine. ’Sé an fáid atá leir rín, éis Tír raoisgal fada do Colm, ari móid go bhfuil na hainmhráin te fada ḡe le cian ari eolur agus lucht Ghaeálacha Connamara, ḡe taidh fíor agus an raoisgal, an iarrad atá ari eolur agus na daoineibh, go gcuimtear corp ḡe caradh inar na pochlaibh tair mar b'í agus an bhríliú féin. Bhí ariúr caoiðeanna éagráinla aca ro ari “Amhrán an Téi” ḡe ari “Cúirt an tSruadhán Óuirde,” ḡe tusa mbeadh iad rín, ní oile ari fad a bheirdír fadaí cíos agairinn. Béimeasach mór d'Éamonn Óigheanáire Ó De hAlba mar gheall ari a iomláine ḡe cuairt ré an chéad ceann 1 gcló (ní bhí ariúr Mac Uí Órmhálláin aict oíche gceatachráinna ó Colm féin). Iar mór do chuir Eoin meirgeamhail Mac Néill ari mbuirdeacair fheirín. Seo mar b'í. Sgriobh reifearan “Cúirt an tSruadhán Óuirde” roinnt bliadán ó roin ó dhúine éigean 1 gConnamara. Ari m' impríde-re cuairt ré an rsgriobhinn éigean, ḡe tusa mbeadh a feabhar ḡe bhí ari reifearan é, ní bheadh aict cuairt ceatachráinna 1 gcló agairinn ó Colm féin tríd an Órmhálláin (ní haig fágáil locta ari Mac Uí Órmhálláin é, ó'r fíor go ndearna ré a thícheall, aict Colm bocht atá comh haorfa ariúr ná é bhréadann ré cumhánuigád ari gád a bhfuil 'na ceann aige). Ré aca, caitífeamh mille buirdeacair a tathairt do Eoin Mac Néill, mar gheall ari feabhar na cabhráic a bhí ariúr uait. Seo í an litir a cuairt ré éigean 1 n-éinreacáit leir an “gCúirt”:

“Seo ariúr, a laoisí, rín agad Cúirt an tSruadhán Óuirde do néar mar cuala féin é órá ghabháil ag rtoċac óg de ċiomhránaise cárri tisair 1 nlojjaq 1845 1 gConnamare ariúr, ní cuimhní liom ariúr cé an bhláthain. Iar corpmail gur uait féin do cualaig-re é, nó an gean-páipréar d'feicirin agam ina bhfuil ré rsgriobhá, ná níor cuairtear fa miain 1 gcló é, ḡe ní bheadh ré ari fágáil agad ariúr, maraibh go dtábla ag cuairtaí mé 1 mbořga atá

agam ḡ é lán de Líteagáid a fuailear mē fad' ó, ḡ éasgáimis an ghlúibheann ro liom ḡ nuaid eile do éuir mé ríor fán am céadna, marí tā abhrán an tae, Seilís Sléibhe gCuilinn, ḡ giotairde beaga de ghléalaídeadént do éualaíran áit rín. Rinne mé a aitriúr ióthádó fad' comáip-re. Níor achruij mé na focla, acht mo éasgáim fein fá ceart an abhrán do éuir ríor of ciornan na b'focal i gcoimh-áit ann. So dtuscaidh "Día faoigh Éuilm óuit, ḡ go-reacnáidh féidir faoigh Éuilm oirit, ḡ náraibh bár do éasctair agair acht malairt beacáidh ḡ doimhne marí an gceadna. Amén.

eodin mac nell."

"14/12/1903."

Do bárrí an t-dá innriunt éasgráimail ro ap "Aimhrán an Téi" ḡ ap "Éuilm an tSruighéin Óuirde," táim ag ceapadh so b'fuisge Colm coipr-focal ionnta náir éum ré fén, acht iñ beag an locht é rín, má tā na focail ap feabhar ḡ go dtuisgeann ré iad. Rudo eile, bainneamair mórán focal Dáearla ar na haimhráinibh ap fad; ní locht é rín ap éor ap bics, má éasctear na focail Ghaeilge cuipeadó 'na leabair.

Níor éasart d'áinni círóid do éuir ap an ríealáiradó ro gian tagairt do'n fhuadair ro fheirfin. Sin é, go b'fuismito an- Óuirdeadé do lucht eadair an pháipréir nuairdeadácta an *Dublin Evening Mail*, faoi guri éasgráimail ap ap gcumadair dealbh Éuilm do éuir of comáir ap léigéiceoirí i bhfiontúr an leabhair reo.

Níl 'fíor agairn cás b'fuailear an *Dublin Evening Mail* an dealbh ro Éuilm ná cia an t-am ap tairisgeadó i. Ní monann é ḡ an dealbh a éuir pháipréis Mac Phádraig of comáir léig- teoirí an Chlaidhmí Solais le gcoimh. Iñ coramail, nuair a tairisgeadó clóidh Éuilm le haighaird na dealbh seo fuailear muintir an *Evening Mail*, go raibh ré ní b'óige 'ná mar b'í ré 'fan trácht ap éuir an pháipréas a clóidh ap tairisgeadó an acht-uair. 'Sé an coramblaet atá air ancho ro é b'eisé lárdirí ríealáir beacáiscte ḡ iñ doicéa go mb' amhlaidh óidh nuair a minne ré na haimhráin iñ feairr d'á ntearuna ré 'fan am a raibh ré—ní hē iñ ionpháirtóte d'áinni "i mbóthraidh ḡ i mbláidh na hóige," acht— ina feair mór iomlán ag riubhal Ghárumha ḡ Leitreach Maoláin ḡ Leitreach Calaibh, ag déanamh tiisce ḡ ag tuismitoifear.

é “Ας Σαβαΐ τέλεαραι γης θεάτυσσαν σεδίτ” τε λινν να
πηγού ριν α θειτ αρι βυν αιγε.

Μή σεαρτ τύμην θεαρμαν δο τέλεαναν αρι βάτοραις Mac
βιαραιριν www.libtool.com.cn μηρ αν τράστ ρο. Τάμαιτο βυιόεαέ τε φαοίν
τριμίθινη θέαρια θριονν γέ οραιον τε ήσχατο αν ιεαθαιρ θισ
τεο—’ρα γειαρδεαν Soluir ιφ εαδ ιφ τύμργε βι γέ φαοι έλο,
αέτ ένηρι αν βιαριαράέ ατημισαδ θεας ταλλ γη 1 θρυρ ανν φαοι
η-αρι γεομάτιν-νε. Ιφ θεας ί αρι γρέιρ ’ραν μθέαρια, νί μο
ιφ παιτί λινν έ ένηρι ορι κομαιρι πυιντηρε Χύιγε Connacht, αν
θρεαμ α μθαδ σεαρτ θόισ ζαν αέτ αν Ζαεθιλς α λειγεαδ
γη α λαθαιτ. Αέτ, φαραορ! “ιφ φαοι αν παον ατά πομάινη.”
Εαιτφιρ θεασάν θέαρια θειτ 1 ηγαέ ιεαθαιρ γο φοίλ γο οτί¹
γο οτιοκφαιρ ιε·θαορ ογ να ήειρεανν ιεαθαιρ Ζαεθιλγε
ο’φοργαιτ ζαν ζειρτ νά θυαιθρεαδ αρι θιτ α θειτ ορτα
φαοι έ θειτ αρι φαο ιη-α “οτεανγαιρ θίν θίλιρ πάτζαρδα
φέιν.”

Ζο μέαθυιγε αν ιεαθαιρ ρο λαθαιτ γη λειγεαδ να Ζαεθιλγε
1 γεαν-Olneclmacst, 1 γεύιγε Oiliolla γη Μειόθε, ιφ έ αρ
ηγυιόθε-νε.

S. 1.

Διθρεάν, 1904.

RÉAMHRÁÓ
A N É R A O I Ó B Í N A O I Ó B Í N N.

www.libtool.com.cn

If mór an t-aistíshasach é láinnis ar Éirinn nuaír if féidir linn dánta Cuilm Óe Óailír do éabairt amach. Níor fáil Colm féin, ná aon duine eile i n-Éirinn, cùis no ré de bhláthantaibh ó fionn, go mbeis cailín ná trácht go deo ariú ar a chuid aibhlán. Acht tá an tír seo ag riúbal go tapa le tamall, ag an ríocht Gallta a mbioth mear air, an uair rím, níl ríom ari bhit ann anoir. Agur, ar an taobh eile, an ríocht Haeðealaic do thí an t-am rím fá Órioc-mear agus tairisighne, rím é anoir fá onóir agus aillair é.

Ní h-é guri fíor-binn ná guri fíor-éiríte fíniúdeacht Cuilm, acht guri fíor-Haeðealaic é! If dónig gurab é Colm an file deirgeannach gan Dárla, Dárla agairt i gConnaetaitibh, ag an áthbhar rím ní maic linn leigean d'á chuid aibhlán beis cailte. Dárla fíniúde eile ag na Haeðil le congnamh Óe i gConnaetaitibh fóir, fíniúde a Dárla i bhfad níor binne agus d'áthbhar fíor-éiríte 'ná Colm, acht má tá, if éis Colm féin riadaibh ríad ag fóisluim. Dírlif if aige-rean atá gac leagan cainte buaile ónal do Haeðeal ó nádúir. Níor milleadh eircean riad le ríosil "náriúnta." Ní riad an teangea Gallta, na rímuainte Gallta, ná páipréarairde nuaródeachta na nGall agus na nGall-Haeðeal, agus riad tré n-a éloigionn, agus buairódeachta a inéinne nuaír éuirí ré na h-aibhláin seo le céile. Agur if riú iad do fáthail ó'n mbár, iníon éadair ait mar Seall air an gcaint marach Haeðilge atá ionnta, iníon daíra h-áit mar Seall air gac focal ag leagan cainte d'á bhusil ionnta na gac bhusil le fáthail i n-aon ait eile, agus iníon tríomhaí ait, mar éomairte onóra do'n trean-Hairsiúdeach féin.

Ní féidir Colm Óg Baile agus i gceathairtear leis an Reachtachra; tá rē ghealannaithe go maic, aict níl an bhríocht éadach ann, agus níl an binnear ceadach airge. Aict do bhrí na hAedhil go láidir i n-Éirinn nuaí agus bhrí an Reachtachra beo, marí marí tā riad aonair; agus bhrí lucht éirteacáta le fágair as an Reachtachra inar fhaid aon áit i gConnacltaibh; agus ó bhioadh rē ag ríorí-riuibhal agus duit iptimeas 'r amach ameargas fhaid uile fórlaithe doaoine, do leatnúiseadh a chuid eolais agus a chuid rmuainte go mór, agus ní riabhbh rē ariamh caol-riabhaircaé. Ní riabhbh na buntáistíde seo ag Colm, aict fuaip rē áthúar a chuid aibhláin ar a baile féin agus ó na doaoineibh do bhrí timchéoil aibh. Níos mó bain rē, aict i n-aon chár aithnían, áthúar a chuid aibhláin ar an ríorí-éogasadh idir Gaeilgeal ag Gall, ná ar ríráid na tíre, ná ar an tróid idir an Ríagáltaí agus na doaoineibh, mar do bhrí an Reachtachra iad. Aict, marí aitheadairt mé, na filíodh timcheart 'na tíre i gConnacltaibh, bhrí mórán aca le fógsaíocht uairí-reean.

Ní ceart an riomh-riádó gsearbh ro do chriocnuigheadh gan focal buitheacáil do éabairt do phádraig Ó Domhnalláin do rígnioth ríor na h-aibhláin seo ó béal Chulm féin, go láin-traothraí agus go thícheallaí. Ir doisg go dtimcheart marí ar an leabhairín seo, agus an meádó ghlúin atá ann—cúl óeunfar dearmad go bhráid ari “Aibhlán an tae?”—, marí tagann, bhrí Connraig na hAedhilge láin-trártá pá go dtuig riad amach é.

AN CRAOIÚIN AOIBHÍNN.

colm ve Óailís.

www.libtoch.com.cn

— — — — —

Cia hé Colm Óe Óailís? Sin ceirt aip náċ ᷑fuisiġčiōe
frieagħra a ṭabuairt tā ġo innt bħlaðan o ɻoin, taoħ amuig
de'n tūċaiġ aji b'ar e fēn. Ni mar riin tūinn anoiġ. Ćuiġ
an raoħsal ȶaeħealaċ, go jaib maiċ aġ-βáðraġ Mac Riela
u aġ-vaġħid náċ ē, aitne ɻ-eolur aji a ainx ɻ-eolur aji a ċaill o
ɻoin. Tā fior agħainn għajnejn ē an t-éan-tuine ammāin beo
ar Connamara ē a ᷑fuiż ainx file aip ina tūċaiġ fēn.

File tuuġie aċċa ann. O'ā Ȧbarri riin, tuine aji bieč aji
għnàċċa leir filiċċealċ a l-eiġsealō, ni ceart ná cōipi tħod ħeit
piċċu aġ-ġuwaġħi nox ɻid-ħoċċet aji aji u-aġħadna idher
or ciġi cēaq ɻ-evali kif iż-żejt mħalliha tħad 'adoiġ. Ni jaib rē jaġid
a jiġi f'għaliex. Ni'l ann aċċu tuuġie aċċa ħoċċet a jaġid
ina filiċċ. Náċ 'in ē an jidu aħsejx teap 'ra Lairoin? Ni'l
o'n ᷑filiż aċċet ē ᷑flejt. Ni fēriżi a l-ix-xebux tħad 'o'oleamha
u, ni fēl-ħarrax Go deo file tħeġġi tħad tuine le mħażu
ammāin.

Ifrimda riin moħi aji a n-ġaħbiann Colm ceo. Bionn rē
għal-ġuwaġħi ȶeana mħali minn mūnte macānta caoġi cnearter
aġ-ġuwaġħi bax. Aċċet ni mar riin tħod ɻ-eolur aġ-ġuwaġħi nox
aġħid a-nadha. ȶearrjann rē le għejja-ċ-ċain tħalli
għan tħoġġi. Ni fēl-ħarrax aji bieč ħeit ni buġi għejja
ná na haġġi a jiġi rē aji Ȧailitlin O Cūnnais ɻ-eolur aġ-βáðraġ
O Muixiedi.

Ni għan għreann aċċa rē aċċet an oħra. Cā ᷑fuiż an tē
aħsejxfar náċ jaib għreann aġże i nnox "An Ȧo fuajr
Cáll" a l-eiġsealō? Deiġi rē leir an mbojn:

"ni fār-oċċa rē fēl-ħarrax an f-oż-żon ħalli, a fompli ɻa la, fuajr tħu cäll!"

"Sé an friegħha ȶeib rē u aċċi Go vtāniġ rī o ᷑fuiżom. Ċnuu
Meħda, ait i jaib ri le Ȧa m'hux bħlaðan ɻa, oħra, Ȧailis,

Γ, δέ είνη αρι ηα ρίθεοδσαιθ ι θέαναμ ήλαν, γο μβ' έισεαν τοισ
ι ψεολαδ σο Σύιρτ αν τΣρυτάιν Όυιρδε “ας ιτιυσδάδ σορτ η
Σηλάννε βάρη.” www.libtool.com.cn Ήι ράρησεαν ριν Colm η λεαναν ρέ τοι σο
τοι “γυρι ρραλρ ρι μιονναί μόρια γυρ' δέ φεδριαρ α φεοι
δ' αινη ί.” Ήι' τ σεαέταιρ ασα σο πολε φαοι θεασ-έαιντ α
έαιτεαν τε θέιτε.

Θειτεαρι γυριαδέ αν θεανη ιρ φεαρη α μινη ρέ “Σύιρτ
αν τΣρυτάιν Όυιρδε.” Ιρ θεαρ αν τ-αμηλάν έ, αρι ηοδισ. Σεοθραρι θύννταρ έισιν αρι άθηδη αν αμηλάν ρεο ι ηθειρεαδ
αν λεαθαιρ ρεο φαοι' τειθεαλ “άθηδη δασέ αμηλάν.” Μά'ρ
φιοι αν ργέαλ ρο, ιρ μόρι σο θειμήν αν θεαθαιρ θίνη α θί^η
αιση αν υαιρι ριν η α πάδι σο ηθεαρηα ρέ αμηλάν θόμι θρεασ
τειρ αρ άθηδη α θί θόμι ηυαριασ ριν! Αέτ σο θειμήν φέιν,
ιρ ηο-έπειροθε αν ηυο έ. Σεο μαρι α ργηιοθ Εάμονν θοιρ-
νέιρ Τε ήλιθα ι “Σελτία,” ι ηθειρεαδ θογκωαη, 1902 (ηι
φεαρη θύνην ηυο α θέανθαμαιρ τε 'ηά α θινθ θαιτε
ργηιοθαδ σαν θιοηρηυδαδ αρι θιτ):—

“θα ζεαρηι γυρι θαραδ θιεαμ μόρι θαοιν θύνην ας τεαέτ ο'ν θιφηεαν.
Το θλαιστό φεαρι ασα αμαδέ η θυθαιριτ μ' αινη φέιν η θιατιθ μο θά λάιμ η
θινη φάιτε ηοταμ. 'Σέ θιαμιαρ ο θαοιλφεαέλαινην θο θί ανη. 'Σέ αν
φεαρι σο θρυιλ δασέ θιλε αιση θο θέμι Colm Τε θαιλιρ ηιαθ.
θυαιρι μέ 'αμηλάν αν Ταε' η 'Σύιρτ αν τΣρυτάιν Όυιρδε' θαιτο θά θά
θιλαδαιν θόριν. Θυθαιριτ ρέ λιον γυρι θαιλεαδ θεαν αν θαιλιρις θόριν,
η σο θρυιλ αν ηεαν-φιλε ανοιρ ι θιτις ηα θιοετι ι η-θαέταιρ-άηρο. Σέαο η
θέ θιλαδαιν θ' αοιρ ατά ας αν ηεαν-φιλε θύ, η σαν θημηρ αιση αέτ θεαέ ηα
θιοετι! Σαοηι η τόγθάλαιρε θ' εαδέ έ 'ηα θιμηρη φέιν. Τόγ ρέ θοτάνην
θό φέιν η θά θηναοι ηυαιρι θόρι ρέ ί, η 'ρέ 'Σύιρτ αν τΣρυτάιν Όυιρδε' η
θευρ φέιν αινη αιρη.”

Συιρ 'ηα θεανη ρο σο θρυιλ “Σύιρτ αν τΣρυτάιν Όυιρδε”
σαν αιμηρεαρ αρι θιτο μαρι αινη αρι θεαέ Σιιλμ 'ηαν αμηλάν
θύ αρ θράέταμαιρ αιρι θά θαμαλ θό θοιν ανη ι. “Αν θό θυαιρι
Σαλ,” η θεαρη ιρ ηηθεαρτα θύνη? θ' φειροηι γυρι μαρι ρο
ατά αν ργέαλ: Ήι “Σύιρτ αν τΣρυτάιν Όυιρδε” θεανα αιση
μαρι αινη αρι α θεαέ φέιν, αέτ ηιοηι ηηθαιοιν ρέ ηιαθ θη έ θηλαδ
σο θοι σο ηιθ ρέ αρι φαρηδαδ φαοι' ηα ηηθαιοιν ι η-αιση αν
τηρυτάιν θισ. Κυτ ειλε, θά φιορ αθαινη ανοιρ γυρ' δέ έ

Micéál Ó Cíocártais, comhúrra Chúilim (nó a "Bhráctair," maraí deir ré féin), a cum na trí cealbháinna ñeiliúd ñe .1. XII., XIII., γ XIV. So ñeimhín γ so ñeapbóla, níor b'fíu te Mac Uí Cíocártais an Cúirt a moladh éomh ñeap rín, munca mbeadó ann acht bhráicín beag ruairiac. Ir beag an éall do bhealb le "maoin Tuirisnéar," dá mbeadó i ndán, γ nádai ríathair 'ra gCúirt acht bhráicín.

Bhé ar bith ádóthair a b'í le "Cúirt an tSliabháin Óuirde," an teac úri a þunne Colm le linn a ñainre nó an bhráicín bocht a chuir ré or a cionn le ñeit ar farrasád, if corpait gur beag duine nád molfaid é go mór, le feabhar na cainte γ na rmaointe atá ann. Deir ré :

"Té ñéigeannta an lúdó if gseilleannur do
'San am a mbíonn rí i gceaoi,
Lá nód do níor mór liom do
So nneapcaid i go glinn;"

γ deir ré fheirfin gur marí ro a cuipeasád le céile i :—

"Siúntaí míne ar éaróníb,
'S gaoi oílaé ar bith cám—
Tá'n Óictóiria píosan i ñfeirg faoi,
Marí moladh léi an báirí."

Aghur marí rín do. Ní ríathair ré fárrta leir an moladh éas ré féin dí, acht d'íarbh ré ar muintir an tíse rráir a éabhairt d'á "Bhráctair," Mac Uí Cíocártais, ar éor go ñfuiséasád rí tuilleasád molta!

'Sé an t-aonair iñ mór an Chraobhán Aoibhinn "Aonair an Téi," γ, so ñeimhín, b'fíu ód é moladh. Tá d'ñil mór ag an ñfeair 'ran tobac γ ní tis leir ñeanaim d'á uirfeapbait. Ir marí rín do'n mhaori i ñtaoibh an téi. Ní gseillefir do ceaetair aca do'n duine eile, γ cé go n-abhrainn an ñeirte aca go ñfuiséasád mór aca d'á gclainn, ní cuipeasád rín fcaid leir an gcaint. Cuipeann an feair an tolise ar an

mnáoi, cailleach an t-airgeadó, ḡ 'ré an rúd i fóireannaisé ·
neár Colm:

"Acht ceapamh gur cailleach na ráirtí."

Úi ghean mór ag Colm ar Óigisíos illi fílaítheartais, cailín
óis a comhuisí ag éan-baile leir. Úi an ghean comh mór rún
aige go ndearfna ré óa amhrán vi. 'Sé an ceann i fhearr
a ea, b'férdirí, "Óigisín," acht tá "Óigisín Ni fílaítheartais"
go han-mairt fheirfin.

Illi ceapar túninn "A Cholann, Cuirimhí ag do Chriosc" ar
fad a luasadh leir. Óférdirí go ndearfna ré óa rann de uairí
fén, acht mar dirí leir na rannairí eile, ní'l ionnta acht
rann éjáthair a b'í de ghlac-meabhair aige ó béal-oidear na
nuaione.

Ir fiosr-mairt an t-amhrán é "An Lóca i nGárráda Fataí."
'Sé an t-amhrán i fóinme ciatl é óa ndearfna ré miath.
Ir beag an t-ádhar a b'í leir, dár leir fén. Connait ré
"Lóca uirge i nGárráda ag déanamh puill i ríteacá i bpolí mór
fataí." Leisceann ré aip go rai'b rídeógs ag baist leir an
lóca i déanann ré fáitrgéal dear de'n ádhar rún. Céir
b'é an "briáthair mairt de choga na tíre" b'í aige? Ir
ionann é rún i Gaeáthealtaíct na hÉireann. Agur cia ní an
"trídeógs mallaingé, insean oiflaithéadóra?" Ní'l inní
acht rípiopraí na Galltadaíta .i. aigéne na nGall a támair
anall ar Sarana. 'Sé an leitrigéal atá ag an rídeógs gur
vibíri na lochlannaí ag riubal í, i go mb' eigeann vi teacá
go hÉirinn, i go mb' feairíodh an tír reo í, mar náic rai'b
inní acht "Gárráda pléibhe náic bfreathraí fáir," i go mb'
ire i fóireannse tréas ñ d'fhuíriú í. Fíarainnseann Colm vi:

"Cé énigí fios oifte ná b'í 'sot' éilimhá?"

Ir fuaingíann ré cosgrád uiprtí.

Fíreaslaínn ríre ód náic bfuil aon mairt ód i "Scárraib
cosgrád" i "comhacht ó'n Turcaíc i ó Rí na hÉireise" le
fágair aici uairí ar bith baile mairt leí fén é. 'Sé fíreasra
Chuitm uiprtí go bfuil comhacht "Mic na Sgéite" i a aingil

neannuisear níor tñeire 'ná rín. Cuirteann rín feairis ír fáitcear uirté :

“Síleas ní neairis i gcaitear ghearr, nómam;
Cúirí rí fáitcear airtí, 'r ónúríg a cláinn,
‘Tugairí buri n-aithim líb, tá tóirí ghearr ophainn
Anno, má féadann riad ári gcuri éin báis;
Síl mé tamall náicé laistí ré i n-Éirinn
Aon feairi aitheárrfacháin b' é féin ab' feárr,
‘S i n-aithriúrí Cíomhain guri mé minne mériúteas
Tóirí ghearr, a clanna gall.”

Seir Colm aonairin go bhfuil a “dáta iirtis anoir ‘ra traoisal ro,” agus docht an ríseal uo i fágáil ann.

Ir cinnte gurab é an cineál amhráin é reo amhrán fáid-eamáil nó fáiltineas. Ní le goirmio a minne Colm é, acht tá gac aon rudo ag tuaitim amadé inír an tír reo go díreacáid mar tá ré thíor aige. Cás bhfuil an té aitheárrfacháin náicé bhfuil an tríðeas uo na Galltodaíta ag curi ríseáidé airtí anoir agus dúnireadct a clainne?

File ó ónúríg, file uo mériu nádúire, atá i gColm; file trádáctar ari ghnóráibh beaga tuaité a connaic ré or comhair a húl. Tá bhrísc ag beoðaíct ag binnear ina éind ceoil—i mórán doe ari cuma ari bict. Ir baoisalaí guri cailleadh mórán doa’ ndearná ré—baod óeascair uo cuiúinuisgád ari gac uile amhrán doa’ ndearná ré liamh, agus é tuitde i n-aoir anoir.

Seo rann beag a minne ré ag caineadó Inis-Meádoim. Inír “An gClárdeamh Solais,” 28 Márta, 1903, ir tuisge bí ré faoi éit:

Inis meádoim.

Bí Colm De Óailír, an file, i n-Áramh uairí, agus níor éairítear leis an riúntar a caiteadh leis ann. Tá le piád go dtáinig feairis ari i steacháid límité, agus ónúbairíte ré an rann ro le duine éigint eile ‘n-a ónúló rín:

“Inis meádoim,
Inis gan ‘pián,
Inis gann gojtaí;
Mara otiubhairí tú leat ‘pián
an lá gábar tú ann,
Béirí tú an lá rín ‘uo ériogdád.”

Seo rgealín faoi n-a Sgreann (fócad "An C. S.," m. Fógsáil, 1903). Nári b' abhartha an fheagairt éus ré ar an mnaor?

www.libtool.com.cn

Sgreann éuilim do Úailis.

Tá uairene ann i gceipír riadó nári úvúlaírt Colm Te Úailis focal Sgreannmáir aghaidh. So deimén, tá curio aca i gceapairdír náe file 'éigí ar bith é, acht biond iin mar atá. Éirtígiú leir seo:

Bí ré ag obair i lorg muc aon gheimpreachaí amáin, i bhi an ailtírír an-fhuair eamáe 'f amáe, marí bí ré ag curi feasa go triom. Aon mairíon amáin, bí Colm ag néanamh iutu eicínt ari an taoibh amuiseadh te cheas déiridh agur júnúbaile bean éajit. Leabhair rí, agur seo iad na focla atuabairt rí: "Tá gob oigt inoim, a Éuilm," marí bí a phríomh oibh-choirm leir an bhuaéit.

"Maireadó, ní iongantair móri é iin," d'fheagair Colm. "Ari nuaó, ní fáca tú Colm aghaidh gan gob aipi."

uaétar Árd.

Níor leig Colm do Óuine ari bith dhoic-mhear do chaitheamh aipi féin ná ari a chuid filiúdeacra. Ir féidir an méid iin a chuisgrint aip an doir deannaíctaír diai a minne ré ari "Phádraic Ó Muiríeán." Ní baogair nári leig "Muiríeán" do uairí iin amáe. Ir ari éiginn d'fheadraíodh ré iin tathairt faoi é caintear aipi i nuaíair a bhuaír ré uairí.

'Séarla doibh' airtíse i dtalaoríb Éuilm De Úailis, an tipeam dairene ari comhnuis ré 'na mears ag t' fógsúim a chuid amhráin uairí, gur òeapmatáir é ari faid i é beo beitídeac! D'férídír gur' b é r'd a mearratáir go bhuaír ré bár. Ré aca é, cé go raibh a chuid amhráin do ghlann-mealbhair ag a lán i gConnamara, i go mbíte ag innriunt rgealta faoi le hair na teineadó fad ír bí reifrean i dtéac na mbocht i n-Uaétar Árd, i trácht aipi i bprad ó n-a baile féin i n-áitíleasait náe raibh ré fiamh ionnta, ní raibh fior ag Óuine aca go raibh ré 'na comhnáide i mbaire mór d'a gceannatar féin!

Ir beag atá le curi riór agairn ari an baogair a chait ré i n-Éirinn, acht do lá laigeas é, tá rún agairn go leisgíodh aip leisgheoirí é go fonnáir.

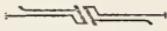
Rugadh Colm De Úailis i Leitir Maoláin (marí iin deirtear é) an daéra lá de Óealtaine, 1796. Sábhóir i gfaor cloch do b'eadh é. D'fágairbh ré a baile Óuineachair i é

’n-a feair ós, γ̄ riubairi rē mór-éuit o’ Éirinn. Cuail ré an Reacstaibhreac uair ag b̄eiróileadóireadéit ari an mBóthar Mór i nGairíom. “Feair Sárló” b’eadó an Reacstaibhreac, aitheir rē. Caiat̄ rē b̄liaodain i gCatair na Mart, γ̄ ari r̄in éuaird̄ rē go dtí Tulaec Móri i gConnachte an Riois. O Tulaig Móri éuaird̄ rē go Cill Ruij i gConnachte an Cláir, mar ari caiat̄ rē aon b̄liaodain tēasg o’á faoigh. O’ fágairb̄ rē Cill Ruij ’ra teirneadó γ̄ éuaird̄ rē a-baile. Ósor rē fá ód, γ̄ b̄i aon mac amháin aige. Cailleadh an mac i n-adoir a b̄liaodna iñ fiúe nō mairi r̄in. Cailleadh a òdraidh bean timcheall t̄ri b̄liaodna ó fion, γ̄ b’eigean do Colm a òul iarrteac i oTeac na mBocht i n-Uaistír Árro. O’ fan rē annrín gurh bairisgeadh beagán aifrigid̄ ari a fion ó leigheasoidh an Cláidíom. Tá rē aonoir ’n-a éomhaindóe i oTeac duine tuinnteartha leir i n-Uaistír Árro, γ̄ é éomh láidír, do r̄éir corríalaict’, le Saranae. Sin a bhfuil le n-innreadéit mór gseall ari a faoigh.

Colum Wallace.

(From "An Clárdeamh Solair," August 8th, 1903.)

www.libtool.com.cn

One must beware of approaching a singer like Colum Wallace in a severely critical spirit, primed with all the stock epithets of the newspaper reviewer. This is no professional poet; indeed, scarcely a formal poet at all. Here is a naïve, sprightly, good-humouredly satirical personality, a peasant living amongst peasants, who sings, like the lark, from very joyousness and tunefulness of soul; sings because to sing is a necessity of his gladsome nature. He has no "philosophy of life,"—not he; he warbles to while away a summer's day, to "shorten the road" on a tramp across the bogland, to repay the hospitality of a bean tighe who has given him a night's cheer. The ordinary, prosaic events of his daily life, the sights and experiences he encounters on his way to a fair,—such are the inspirations of his verse: he makes a bráicín to shelter under during a shower; he overhears a conversation as he passes along the road; he meets with a churlish reception in a house where he had expected hospitality; and, as he goes faring on his way, more as caitheamh aimsire than anything else, he weaves the experience into verse, and embellishes it with a hundred odd fancies, which, in the case of a more formal poet, one would rightly set down as grotesque extravagance.

In poetry thus, so to speak, incidentally produced, it would be absurd to expect deep thoughts on life and death

and destiny; passion, fire, majesty; great technical skill, or even uniform melody of verse. Much of Colum's poetry lacks real inspiration, much of it, from the technical standpoint, limps hopelessly. Yet good qualities it does possess—indeed, must possess to have achieved its undoubted popularity throughout a whole county—a certain energy and vivacity, a tuneful swing, a whimsical playfulness of fancy.

The odd thing is that the poet's own personality has, to so large an extent, dropped out of history. Less productive than Raftery, he has, here and there, reached a height which Raftery never reached; yet, Raftery's figure stands out largely in the folk-history of 19th-century Connacht, whilst, though Colum's name is still widely remembered, and some of his sayings repeated round firesides within miles of which he has never set foot, people seemed to have forgotten that the old man was still alive. How lonely would have been his death, but for the accidents—were they accidents?—which led to his discovery by “An Claidheamh Soluis”!

Of Colum the man, let us give our readers a glimpse. Everyone knows that the south-western extremity of the most Irish-speaking tract in Ireland is the group of islands of which Gorumna and Lettermullen are the chief. In Lettermullen Colum Wallace was born on May 2nd, 1796. His childhood and boyhood were passed in the stirring times when men's eyes were strained across the sea to watch the coming of Napoleon. Colum vividly recalls the suppressed excitement of the days when—

“Cuimhniú an chorpán ar Údaráis!”

was the watchword throughout the Gaedhealtacht. He distinctly remembers hearing the news of the Battle of Waterloo, whilst the election of O'Connell for Clare is in

his reminiscences a comparatively recent event. Colum was a child of two when the French landed at Killala in '98; a bare-footed gasúr of seven when Robert Emmet sallied from the dépôt in Marshalsea-lane; a man of 31 when Catholic Emancipation was achieved; already past the prime of life in the Famine Year; well past the three-score and ten limit in the Fenian days; an aged man, on the verge of a century, when the Gaelic League was founded. Of all these movements ripples found their way into his placid life, and more than one of them finds an echo in his poetry. What an autobiography he could write!

A mason and sawyer by trade, Colum left Gorumna at a comparatively early age. He wandered much, chiefly in the West. One of his most treasured recollections is his having seen Raftery playing the fiddle on the Bóthar Mór in Galway. He spent a year in Westport, from which he went to Tullamore. We next find him in Kilrush, where he spent eleven years. From Kilrush he returned home, and, for practical purposes, did not again quit his native district until about two years ago, when he found it necessary to claim the shelter of the Workhouse, which—thanks to the readers of “An Claidheamh Soluis”—ceased to be his home on Saturday last.* Colum was twice married, his second wife dying, a very old woman, a few years ago. He had one son, who died at 21.

It has been written somewhere that the “Cúirt an tSrutháin Bhuidhe” celebrated in Colum’s most famous song was the house which he built for himself and his wife when he first married. The “Cúirt,” however, was a much humbler structure even than this. One day—about forty years ago, he thinks—Colum was overtaken by a shower somewhere in Lettercallow, near Gorumna, and, in order to shelter himself, he threw a few sticks across some big

*August 1st, 1903.

boulders, and across these again, a few scraws. This poor-heen or bráicín he amused himself by calling “Cúirt an tSrutháin Bhuidhe”—it happened to be close to a stream. Here is how he sings of the “Cúirt” :—

www.libtool.com.cn

“Tá an cúnaitheo seo téanta i lár na tíre, ’r moltaí leí an bárr,
Ó chead an phioch, ó thairle an tionscail, agus ó ’c uile éairíleán árro ;—
ní le tionscailtear a minneadh í, aét le obairi gcuamhá láimh—
Craobhín ghlúin de'n Gobán Saor,—tá Colum i n-a ceann.” *

There are both energy and imagination here, and the poet's description of himself as “a pleasant branch from the Gobán Saor” is delightful. In an earlier part of the poem, Colum represents the potentates of the world as struck dumb with admiration of the beauties of the “Cúirt”: Queen Victoria is filled with jealousy at its magnificence, the King of France plans an expedition to inspect it, the Queen of Sardinia comes across the sea, accompanied by her fleet, to marvel at it. In its hyperbole the whole piece is characteristically Irish.

“An Bás” was composed about the same time as “Cúirt an tSrutháin Bhuidhe.” It is by no means as gruesome in subject as its title would suggest. “An Bás” was the nick-name of a tailor well known at the period throughout Connemara. One evening Colum chanced to come to a house in which “An Bás” was working. At night-time other guests turned up, and, accommodation being scarce, Colum was put to sleep in the same bed as “An Bás.” When the woman of the house heard that Colum and “An Bás” were together, she said she would give Colum a quart of poitín on condition that he made a song about “An Bás” before bed-time on the following day. Next morning at the breakfast-table Colum sat facing “An Bás,” and had

* We now know that these lines are really the composition of Michael O'Clogherty, a neighbour of Colum's. To him are due the final three verses of the song.

at him with the song. Throughout the poem there is a whimsical play on the nick-name of the tailor. The framework of the piece is quite traditional. Encountering the strange bed-fellow, Colum asks—

“An tú Jupiter bí faoi ó aon, nó Hercules bí ceannúraí,
nó Neptune, Dia na fáiríge, támh ó'n muij féin?”

The tailor replies that he is neither Jupiter nor Hercules, nor yet Goll Mac Móirne,—he is “An Bás.” On this declaration interesting developments ensue. History adds that Colum got the poitín.

A poem of a higher order than either “Cúirt an tSrutháin Bhuidhe” or “An Bás” is “Amhrán an Tae.” This is a dramatic little song turning on the mutual recriminations of a husband and wife, the one extravagantly fond of tobacco and the other inordinately addicted to tea :—

“Tíráethóna Dia Satáin ag tuil faoi do'n ghréim,
Seo é éonnaic mé lánamáin i ngairírde leó réim,—
Bí an bhean iñ i go caidíreacé ag cainnt ari an tae,
'S níorí thairt leip an bhean i ñeis 'tírácht aisi!”

The woman complains that the husband is smoking her out of house and home; the husband retorts that the cause of their poverty is the wife's extravagant expenditure on tea. Both profess profound concern for the welfare of the children. The debate is kept up animatedly, the respective praises of tea and tobacco being vigorously sung in turn. In the end recourse is had to law, with disastrous results to the already small exchequer, and the poet concludes with the cynical touch—

“Táim cinn te gurí cailleadh na páirtí!”

PÁDRAIC MAC PIARAS.

MEADARACHT NA N-AMHRÁN.

www.libtool.com.cn

An téadaifiacht atá ari fáighail i ní na hAmhránaibh seo, i n iomrada rín cadoi ari cleacútaidh í. Tá gáé uile cineál ro ari tairisíse ag luéit aomhrán do óéanamh faoi láthair i n-Éirinn. Ní hannaíonn séiúthearaí an cineál ro i n-amhránaibh na Connachtach:—

[~]— | ~ — a | ~ — a | ~ — ú | ~ |
~~~~ | ~ — ú | ~ — | ~ — á |

—(An Ceannaróe, II.).

Tá téadaifiacht “ Ídáiniasc ó Muiriéáin ” i gceoradhlacht go móri leir, acht tá aithiusgádú beag ann, marí ro, cuij i gceárf:—

~~— | ~ — — | ~ — — | ~ — é | ~ |
~~— | ~ — é | ~ — | ~ — á |

—(I.).

Seo cineál eile náic annamh i n-amhránaibh Connacht:—

[~]— | ~ — | ~ a | ~ — |
[~]— | ~ — | ~ a | ~ — |
[~]— | ~ — | ~ a | ~ — |
~~~~ | ~ — | ~ é |

—(An bár, II., IV.).

An céadú trionólla atá ann, i n míme ari lári é, agus ní mórroe é neart aomhlaoibh ari nádúrúibh.

Tá rphéir ag muintirí Connacht 'fan toimhre ro phleiríon:—

~~— | ~ — | ~ — | ~ — | ~ í | ~ |
[~]— | ~ í | ~ — — | ~ á |

—(An Lóe i nGaeilgeach Ríataí, I.)

Seo eiríomprláiri eile atá coitcheann go mairt aca:—

~~— | ~ — | ~ é | ~ |
[~]— | ~ — | * ~ é | ~ |
[~]— | ~ — | ~ é | ~ |
[~]— | ~ — | ~ í |

(An Ghléasraíne, III.).

Iar neacsairí “ An bÓ fuaileadh Call ” a chuir faoi phaistílaíochtaí téadaifiachtaí, * marí i n-áit úráidí Ónáineadair muintirí Leitice Connachtaí agus an gcinéal ro é ‘na mbiorúí rgsaoilte aca ma dtuilltear faoi beag, seallfíadair marí é agus móri—beagndáé gáé aon fáin ! Acht ná dtuigtear faoi, b’fhéiríoní go mbealó ré phuio beag corónaile leir seo :—

~~— | ~ — | ~ é | — | ~ — é | ~ — — | ~ í |

(VII.).

* Cá hiongnaidh rín ? ’Sé an bÓ fuaileadh Call féin leir an gcinéamhais bó ro : “ Deas—pháistílaíca níor li gáé tú nádúrú ! ”

Νί τοι λιγότερον μέσαναραέτ “ Κύιπτ αν τεσμουχάιν Βυρώε ” τ' ήδασι.

— | — é | — | — é | — | — | — | í |

—(I.).

www.libtool.com.cn
是 maps pin o' "Amplán an Téi" fpiersin:—

— | — — | — — | — é | (faoi t̄pí)

— | — — | — — á | — | (on 4th or 5th line).

Σεαραματο γο ὅτις πρό άπι λέιζθεοιπί γαέ μέανσαματεύει εἰλε απ να
heιpiomplάtiηb ρεο. Τυγαιώντις φέντα να hamptánaiς εἰλε απ αν γευμα
έεαντα γη ní cínniprò op̄ta na cineáil ατά ionnta v'fionnactain.

Tuigisír fór guth'b éigean "ú" do véanamh t' "ó" go minic, do néipeanamhna deirgeáilte Connacht. Seo rómpala maití aipí i é Litriúiseach tíreacáiltear deirtear é:—

ni óráidéann leat tada d'áigstá do níosra,
Seárríochail' ari fíuntáe a daonin 'f' a uireáim:
Bí rí páic meapúil, ni ja' rí 'na húinrig,
Maij bí mná na gCúnnac i bpur ḡéall.
Mairiú le geanaidéar, 'f' don' é le tuisneáct,
'S má écloríom tiosr m' boit, nū 'n focal amáin,
Dibheóir éap Óairengean éu héim if do cùisam,
Maij' laistíofín m' umáip do nansái Cáit Seán.

—(An Ceannairí, V.).

le congnáin beag a éabhairt do'n léigtheoirí iŋ coitceanna tá ann, tá "d̄ieam," "cinn," "τ̄piom," "d̄iuim" ⁊ a leit̄eiroí pínte againn, mäß atá, "d̄ieam," "cinn," "τ̄pióm" (= τ̄piúm), "d̄iuim," ḡil., nuairi iŋ é iŋ cop do na foclairib̄ leo iad a bheit̄ i gcomhfaidim.

viii.

Ní'l acht fíor-Beagán te Dán inír an leabhar ro, coifí-iann te, mar d'earffá. Cá hiongnaó é rín, agus nádó, an méirí Dáin atá i mbéal na ndaoine 'fan am atá i láthair, gur ó'n trean-treaoisgal a támuisig ré? Ní vóca guri cumaó aon Dán imearsa na ndaoine le trí céad blianta (cumáid mórián te le déiríseanaisge ó torthaigh an Connacht ag obair).

Tá beagán ve'n Dán Dípeacé féin agaínn, marí atá, tá piann. Tá piann aca ("A Colann, Cui mnísigh aip do Chériúc," X.); Sean-veibhíde, toimír i náic mbioibh aict aon amúr aithníain i láp an chomhair (tall = vam). Seo marí do léijsfíde aonair é do piéir bhlíse an gorta:—

() - | () - | - | () - |
- | () - | () - | - | () - |
- | () - | () - | - | () - |
() - | () - | () - | - | ()

τινας από την αντίθετη πλευρά της στον οποίον θα μπορούσε να γίνει η πρώτη επίθεση.

— | — | — | — | (fó čeataip).

“Níl rín aghaist aonair ann a dtéan i níre an tsear linn, i.e. i níre an gcead leict veán comhád.

Úéajífamaiu apanar anoir an piann céadona gád éileamh de comhpháistíse, an uaim i gceann-litripháid : —

Ir miúis Óam Óul a nonn —
Óeasaiu Óam gan lón nóimam —
Mírse Óam do maisín bfor ;
Ir tuisiadh na call do chéadair.

B'féríodh go piabhlach piann VI. ar l. 16 i Rannaiéadacht mórí i stóras, aict níl ina comhdú anoir acht ógládair. Ir mairi riu ar fad do'n II. piann ag do'n V. eadó piann de'n dán céadona, mairi ir tóisigh gur ag aitír ar Rannaiéadacht mórí a ceapadh iad.

Tá piann a II. de na ceitíche piannaibh atá i stórár an leabhair reo (l. iii.) 'na rompla ar ógládair ari aitír na Rannaiéadachta móire físeirin : —

Tá n gaedölge 'g éiríse 'Ríp i Réim ;
Tá meair ag téadéct ari ari gcláinn ;
Tá riad ag thor le buille beim ;
Ir gealbh go mbéir lucá béarla gánn.

CUMASG DÁIN agus AITHRÁIN.

Séibhsearí trí rompláí ari cumarsainn na Ceitíche Rannaiibh do luaitheamair romhainn (l. iii.). 'Sí an méadaraíacht céadona atá 'rna piannaibh I. agus III. : —

— | — | — | — | — ó | } (faoi ó) (I.).
[—] — | — ó | — é | — — |
— | — | — | — | — ia |
— | — | — | — | — ú | — — |
— | — | — | — | — i |
— | — | — | — | — ú | — — |
(III.).

Seo é an t-imreabcht atá faoi piann a IV. ari an leatanaí céadona : —

— | — | — | — | — ú |
— | — | — | — ú | — é | — |
— | — | — | — | — ó |
— | — | — ó | — | — é | — |

Ir neacairí méadaraíacht do míniusgád do luét gaedölge na haimprise reo i ngaedölge. Na focail baineár léi níl riad ari fágáil aca anoir. Ní mói thíos iad t'fóglúim agus a beit aca de glan-méadair gan moill.

Ní mói óninn ari noicéall do téanamh éuise, agus tean-noicéall, mairi ir fada an t-aifreann atá oifíann rul beimio i n-an caint ari méadaraíacht a éuise óninn agus táigéint i ngaedölge mairi tátáir i mbéarla g, do géil mairi ginneamair gád a bfuil téanta agaínn, féadharbamaito an méadaraíacht fóglúim. Ní féríodh linn cùiam na fogluma roin a éuise óninn, agus dá bítear rin, téanaimir i fóglúim.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

AMHRÁIN CUILM DE ÓAÍLÍS.

Ταρι α έρυτιν τόε θημις 'γ τόε θημέανταιν
απι έποιν λος' θημέαδηνισέ,
'S ταρι α έρυτιν τόε ζημέιθλισ
ιηρ απ θημαιννε,
είορ πά θέαρα
έλα παδ με 'ομέιμ λειρ—
βνασιή με ηέιμ πόρι,
'Συρ έναιρό ρε λιομ."

—Δημήτριον σ' ον θημέα.

Ειβλίν ή Φλαϊθέαρταις.

I.

Ο'ειρις μέ αρι μαροιν ταε,
Τ'ηρειρ μέ φειν α έοιρηγεαν,
Τυθαιρτ μέ θεαγάν ραιρηαέα
 Όι ορουιστέ ταμ σ'ν γκλέιη;
Ταρριαιης μέ μο θαταοιρι λιομ
'Σαν αιτ ιρ φεαρη α ζαιτηης λιομ;
Ρυς μέ αρι λεαθαρι αν τρεανέαρ
 Ιρ ζορυις μέ 'γά λειχεαθ;
Χιαρτιιζεαρ 'έ υιλε θυναθ ανη
Δηναρ σ να τειέ η-αιτηρεαδαιθ—
Πιορ θας μέ λε ρυιοθ ιριοταρτην;
 Πιορ θαιν φιαν θο μο ργέαλ;
Δηοιρ τά'ν τ-ηζθαρι θεαρτ αγαμ
σ θιοβλα αν Δελρ Ο Μαιννιόην
Αρι Ειβλίν θαιν ήι Φλαϊθέαρταις,
 Τοξα θαέ υιλε θηραοθ.

II.

Ηι λε θηρόσ αρ ευηθ νό αρ μαοιη
Νό αρ φοιλαιη μόρια γαιργε αν τραοζαιη—
Ηι θοιηθ ρην α έυς ρι γηαοι;
 Ηι θιαθ θι αγ μιθ 'να θεάνη—
Δέτ λεαν ρι αν θόταρι α θι αγ θηρισθο
Της θεαζ-εοληρ θι 'να θηοιθε;
Ριοζαέτ θα γλόηρε θαοζηισ ρι
 Λε cungnam Ρι θα ηζηρ.
Ιρ μιλη α ρόσ 'να θεοηη, 'να φιοη;
Ιρ θινη α γλόηη 'να θεότα θιθε;
Ιρ θεαλ λε θιύηρα θηαιττε αρι ίηη,
 Πηαιρ θέαηηρ ρι αν τ-'ηάη.

—
Tá ré raoir ó cosgrád éorú'e,
'S 'na tímcheall tá riad boíet an traoisait
www.libtool.com.cn
Ó'g scotugrád 'e imle lá.

III.

Óa mbeadó rí i n-umhne beit 'na minaoi
'San am ari tóruis rísuor na Tír, ari,
Ní tiocfaid coscaid, rísuor ná bhusiúsean,
'S ní beadó a leiterteidí ann.
Ní féadfaid Óenur i cùri faoi úraoisdeacáit
ná páirur beit 'na mánasúrtar dliúise,
Le Eibhlín báin a tábairt do bhríb
Ódib iorú a dá láim,
Marb bí, lánas rocaír míin ;
Suirbh Ólána le n-a taoibh.
Bí Deilaníra i bhréimeas faoi
Naic i fém a fuair an bárr;
Tógsaod Eibhlín or a scíonn
I gceataoirí óir i bpálár riúis ;
Fuair rí buachaill tair mhnáibh an traoisail.
'S tá'n réim aici go bhráit.

An Ceannairde.

1

Naírlis tū 'do céannaistóe gur iontachus tū Cúis' illaó,
 Ír cipíni cíupéaracht' a'ad in do láim,
 Uaireacleacán 'r iteán ír dojm de na cíupibínib,
 Íocatar rean-cíupírólige anuas ari do bprádair.

Céirtlin beag eile o'fhan o'fuigleac ná n-úgmaid,

Cloigne rean-rrúnóga 'r earráid san áird ; —

Suri atair i scolainn ari teallais na cónuirí,

Óeapás do www.libtool.com/en tui de cail.

II.

Tríall tú ari an mbaire nuaip éainic an roisínar,

Ais fágáil gheim ó na cónuirínaib i bpuir ḡ éail;

Carað an rasairt ag teac pobail Čuama Óuit

Aisur faoil ré sur púca nō tairbhe bī ann;

Cuir ré trí céirt i n-ainn an deamhain oírt,

“Cé'n t-acair a riubail tú nō cé hiad do Ópeam?”

“Ir ainn 'r ir ríonneadh Óam Óairtlín Ó Cúnnair;

Ais fáil le do cúngnam-ra éainic mé ann.”

III.

“A leicinn tom éaitte éomh tanairde le péata;

A peictiúir do céadlacon, a Óeapóráitair do'n báir;

A cuim éuit ari anfós a mb'ainm do géar-cail,

Nó a bhuionglain de gheagán a éuitfeadh do chéann;

A cail mholais éarráis, a ruid fíramais san leabhar;

A rompla de chéatúir a tógaile le cail,

A cuirfeadh i dtalam iette ag na péirtíb

Suri atéinir Mac Dá é, 'do ríorad le fán.”

IV.

Óeapair mei tuilleadh, ó'r agam tá'n t-úgdaí.

Aisur tuisírad tis comairle a éisfearf a lán,
Leigint de raiméir nō caint ari na cónuirínaib, —

Sgeal nae bhusil riúnta, 'ré tairisgearf mí-úiseáinn.

Ir ruairí an reancéar Óairtlín Ó Cúnnair,

Fearr tá 'tadhairt cail móir le fada do'n áth,
A bhusil a chiorde lóthá ag ríorad na dñáire,

Óeanaidh ré cúnntar nō iocadh ré ann.

V.

Ní òéarbfainn leat tada d'a leigsteá do Nóra,

Seaprt-cale ar fiúntaé a' daomha 'r a dhreáim ;
Úi rí rátac mearamail, ní raibh rí 'na hóinriú,

Mari ví mná na gCúnnácaí i òfuir g tál.

Mairidí le feanchar, ír doña é le dánireadach,

'S má éloifim níor mò uait, nò aon focal amáin,

Dibheoighad éar Óaingean éin fén ír do cùram,

Mara laigseadh rín m'omóir do Nanrai Cáit Seagáin.

An Téi.

I.

Tírathóna Óia Saileirn ag duí faoi do'n ghléim,

'Sead ó connaitc mè lánamain i ngarbhóda leó fén;

Ói an bhean 'r i go caitearéad ag caint ar an téi,

'S níor maité leir an òfearl i òeis 'tphádach air.

II.

An Òeap.

"Maire, bionn turra i gcoimhniúde 'cup ríor ar an téi,

'S an lá bior ré agao, ní feictear a'ad é;

Imteig leat 'r fas tobac d'am ar maité leat fén,

Nó riomhriú mè leat feac na láigé!"

III.

An Òean.

"Cia an truisge atá a' am-ra? Cá òfuisíonn-re òuit é,

Ach ag ceangal d'a círc a raibh uib aca ariéir?

Rud a tóis tú faoi Nodlais, níor ioc tú fór é,

'S tá an méad ro rátac gann ag na páirtíb."

IV.

Án Fearn.

“Tá mífé d'á cseapadó www.libtobl.com.cn gur gúarach an trilige
Óeit ag obairt Óuit-re gan tada d'á cionn;
Dá dtigíonn ipteacá ag aon fearn 'ra tír,
Seoibhainn tobac uaird 'r foinnnt pháirde.”

V.

Án Óean.

“Sé a n-iarraifé de obair i gcaitheamh do faoisail
Ag caitheamh tobac if d'á leigean le gaoit;
Cuirbeán anoir cárthuill do mhaic nód do maoim.
’S náct riamparait do lón do na páirtíb?”

VI.

Án Fearn.

“Dá dtéidíonn go hAillimh nód roip go hÁct Cinn,
Anonn go Cinn Mára nód ’maic go Tlálts Lí,
Cárrairde i dtéacá mé reacétmain nód mí
Go faoichruiġíonn lusalc dháirg ag báinín.”

VII.

Án Óean.

“Maire, d'imteig tú céana if éainic tú ariur;
Ni fácamair agad c'rión, rígillings ná rísgínn;
Luisg tú ari do leabaird 'r do éaothanna thínn,
’S an fiaſtdán go domáin in do énáimhái.”

VIII.

Án Fearn.

“Stop do béal fearnata, a amairt de fíradóill!
Nód buailfriú mé buille oírt a bhírfear do óruim!
Ag eogadó 'r ag aérlann do éairír do faoisail;
Bí an fiařtúin riu céadha ag do máctaír.”

IX.

An Ùean.

“Má tā mire im’ aibhinn ’r tso Ùruilim im’ fíraoile,—
Léine ari mo chroiceann cón’ tuis leir an daol,—
Óiol mé a riab agam go n-iocrainn an eior,
Agus rín é o’fág rolam mo lámha.”

X.

An Feap.

“Ruadh aodhainig mé leat céanna, aitheirim leat é,
Mara n-éirtiò tā feagrod le gileorachaidh mo béal,
Mara ritoraiò tā aonair g leisgean de’n téi,
Ír ghearr a bheag teac a’ad ná árur !”

XI.

An Ùean.

“Tá mé le fada ag coinneáil an tighe,
’S ní cón’ go bfeicfeadh mo theoös ná mo shreim ;
Mara n-ólfainn ari maidin lán ríseilléidh tā phiginn,
Ní bheadh bhrandon iur an scic ag an bhráinte !”

XII.

Cuairt ré go Sáilean go liéideadh le feap tuisge ;
Ní bhrúigeadh ré beit ’caint leir gan leat-siní buidé ;
“Bí agam ’ra Spidéal ari maidin Dia’fhiadom ;
Táim cinnte go liéidteadh mé an cap rín.”

XIII.

Bí an Lánamhain ’ra Spidéal ari maidin an lae,
Agus urtheamhán blar a minneadh acht a gcuair ari an liéid ;
Ní thearlaigh theán ’s beilt rín acht magadh ’r bith-éigseam,
Acht ceapaim gair cailleadh na páirtí.

Óruigdóin.

I.

Δ Óruigdóin, mo ீeannaéct so ீrát óuit,
 1f tú ingean na lánamáin tá fíal;
 Táim cinn te naé rtorraí do lámha,
 Óá poinnteaí aí na taintíb do biaó;
 1f aoiúinn do'n té 'bhusil tú i nDán do;
 1f tú péríódeócaír gacé gábaí le ciall:
 Nári ீainiò éagsóip ná éan-éalaíra gráonna
 San Rí geal na n-éar le n-a riapí.

II.

Tá rseal aí na pláinéid, 'ré ériordim,
 Faoi'n óig-bean if deirfe feappi méin;
 Tá an fíanncaé 'r an Spáinneac rácac eforta.
 Mafa mbisí riad i ீfeileamaint o'á pérí;
 Gacé náriúin ag téigslim éun cosairó,
 Deirfe riad naé nglacfaid riad pérí;
 Tá'n ீruinneal comh bheag if comh rocaip
 Naé ீfágsfaió rí amach a píosacht féin.

III.

Léis mé aír aí Mac Uírnig,
 Aír Déirfóire bí ag faoi n-a rseic,
 Aír ீénur bí ag dul reat le ீulcan,
 Agur ீáruis rí uile s' iad aí rseim;
 'Sé a n-iarrfaínn de ீoláir i feircint,
 An óig-bean if deirfe faoi 'n ngléim;
 1f mói tá ீictória i ீfeirf
 Nári moladó i ீtorraí i féim.

IV.

Le linn coirte móri fágail ó'n mUáinphíosain,
 So leor ag fágail ீáir o'earbhair pérí,
 Agur tuilleabó 'cupí rtuam' aí an ngráinnan,
 'Seadó o'fhorfáil rí a lámha aí ீláír Dé;

Ní fhaibh rí aét ag oilteamhaint na ngrártá

Ó'á bunaov 'r ó'á dtáinig 'na d'éirí;

Ír níos-mórí an róiléar i 1 bpárrítear,

Tá lóirtín i ndán dí gán péin.

Na Fataí.

I.

A cónomhanna, círeidíodh an ríseal tá mé 'innfeacht díb :
Lá éuaitíodh mé ag obair ari thearfuis mo raocheartaí uaim ;
Táinig mé i stearc a fhaibh cailín maité ag daonáin aip,
Ír rúl d'fhág mé amach é, ari m'anam gur tinn a bhioc.

'S órdo, ó.

II.

Úi beataí comhfaifringí ír éonnaic mé i stírlí ari bith—
Seacht n-oibreaoí ír d'íitimír d'fhanadh ré d'fhiúisleac uaimn ;
Aét bí muca ír matraí 'rna ppháidéannai b'inte aici,
Ír mná ag páirtí gán tógsáil a gceinn ionnta.

'S órdo, ó.

III.

Úi na buachaillí aimpriúe cantataí claoírte lag,
Ag rúil leir an am a n-aistírdeacád an dulisge oifíta ;
Ní fathamaí comh caillte, 'nuair ír gáinne bí an raoisal
oírainn ;

Ír béisíodh mé lán-trártá, má ráiuisíim an oirdé 'nocht.

'S órdo, ó.

IV.

Anúirín do lathairí phádraic go fáidéamhail 'r go círonná dear,
"Teirbheach de na fataíb bheagáda gaoithe rin ;
Má'r iad na fáidírí 'mbeadh roinnt cár ag daonáin b'óib,
Óeaman gheim níor feáirí 'ná iad éinbriar mé coitíde 'dóib."

'S órdo, ó.

V.

Muir! Óá mbealó róitíre fuilge ann 'mbealó iomaraí
fiacláib aip,
nád ńfuilgealó cárthde ó aon ńuine 'r go ńtisúbarfaióde ńfiosc-
óisílaióde aip;

Tágaó ré ńpteaó i n-am a mbealó an biaó aip bun;
Fágsaó ré trí fata aca, béaló meirge na bliadna óe.

'S órió, ó.

VI.

Nó ńuine bocht folam 'mbealó ceannac go ríoríláidé aip,
Muirigim laig, 'r go mbaló neacsaili dó riap do fágsail;
Fágsaó ré trí clochá óisib, ńdáinfealó ré an ńblaðain airta,
Ír rul a béaló a leat ńcte, ńdáinfealó ré an fiaðfar de.

'S órió, ó.

VII.

Muir! mara'ó ńsír ńcearfar nád mbealó ré rátac fíannac
a'am

Caint aip ńrít beača aip bič ńfíecinn ag cómairrannaisib,
Ó tuis mé an t-anam a-baile Dia Dómnais liom,
Ní ńberíod mé ariúrt aca, fágsaim le huidhachtá rín.

'S órió, ó.

An Seandúine Cam.

I.

Ói aitne 'gam ír eolair aip ńean-fearí rátac ńdísceamhail—
'Sé an áit a riab a ńdónnuióde tíor inír an ngleánn—
Ói ré i nroeir ńdóir ann, ói eallaíc go leór aige,
Ariúsealó ír óri burióe, ír é ag cupí 'na ńceann;
Rinne ré cómairle, bean ós a ńdoráó,
Go ńscionneóscáó ré a ńárrai reačt n-uaire níor feárrí,
Mairdin ír ńrláthóna ói fearas ń ghráim uirteí
Faoi eočair an ńrláthóna, ír ní riab rí 'sá fágsail.

II.

An Ùean.

“ Ùa riaoraich an truisge òuit tū Ùualach faoi mhaorí ari bìt,
 'S a fiòr a'ad go ri-s-mairt naidh òtiuileach òuit ghlàth!
 Nuairi naidh mòr i mo ghnaoi oirt, nàr fàsda tū do faoisgail e
 So ùfhanra mè taois leat, a ñeandouine cùim!”

III.

An Òear.

“ Nàd òtusg mè go leòri òuit, airgead i fòr òr bhuioe,
 Ùair Ùeasga 's ur Ùair mòr, capall g cùrr;
 Le n-iòe do òodcain, beataidh mairt i gceannuise,
 Toisga leabhar cluimairg 'r cead coislaod go ráinn?
 Sin i fòr 'c aon tròit eile a gcuirfeadh-rafh roibh ann
 So riù an ñaradaròil le taobhairt leat in do láim;
 Capall mairt nò robaini le cuipe fùt i gceannuise
 'Oul 'un Òifinn Ùis Ùomhaig, mà òsgadh òul ann!”

IV.

An Ùean.

“ Òá òtusgà an mòr-faoisgail le n-iòe 'r le n-òl òam,
 Saròbhreag Rì Seoileag, baòd mòr e le riad,
 Loingseag faoi ñeoltsaibh i fòr òr ari Ùoileanib,
 I fòr ñeapairi liom feari ós 'nà tù, a ñeandouine cùim.”

V.

An Òear.

“ Nuairi naidh nglacfa tū còimairle, tèirig ò'á òrnuireadach,
 Cuir oirt do Ùrós, do cùlca ari do Ùrlàsair;
 Òi ari na cròf-Ùoileanib tirdeach an tràthnóna;
 Tà feanair ari ñeapairi ós a'ad, mà Ùionn tù i Ùfad ann.
 Nuairi ñiocfar an oitòche 'r naidh Ùfuisge tù aon òidean,
 Tòrig òa ag caoineadh 'r gusan aon mairt òuit ann;
 Òiùileach an Ùibhlà annrin le glan-ñipinn
 So mb'ñeapairi leat Ùeit 'rìrt ag do ñeandouine cùim!”

VI.

An Úean.

“Ír rúagrasc an níod óam mo fámail thé innaoi ேeit
 www.libtool.com.cn
 Ág caiteamh mo raoğail leat gan rúagrasc ná gheann,
 'S a fáirgneacét 'r tás'n raoğal a' am ó Saillim go luimneac,
 'S a lacaictaigé rin Muimneac i Connachte an Chláir;
 Ní óa ńfáidainn thídean timcheall na Saoiappinn,
 O'fearadair an geimhreath a caiteamh go ráim,
 Sármhád ré m'íntinn 'r ní ேealó tuighe cnoiúe oípm
 Ág fanaíaint taois' leat, a feanduine cáim !”

VII.

An Fearn.

“Óa mbeitheá éomh crioíonna 'r baó ceart do ேean tíse ேeit,
 'S tú o'fearadair an geimhreath a caiteamh go ráim,
 Olann na gcaorlaé, 'r go n-iocfaidh ré an eisir dáninn,
 'S an méad eile óeánfaimír, é ேeit raoi n-aig láim ;
 Ní marí rin a bhi tú, acht láin te óroch-umaointib —
 Ír iomða rórt íntinn a tígeannur do innaió ;
 Acht tá mé riú-éinnte, óa mbeitheá rátasé caoiðeamhail,
 Ná n-aithníodhá ciorcde go raió tú 'sá fáidail.”

Þáðuraisic Ó Tuigheáin.

I.

A mhuireáin na mannt a éuairí ág caint gan aon péarún,
 Ág forgailt do ேeil gan fíor goirdé'n fáit ;
 O'fearrigh óuit do málá agad ág iarráití na déisice
 'Ná ág ollmáchan rísléire iartis inír an áit.
 Séarfo éin tuigheádir, fealláthoir, sealláthoir bheasáid —
 Ír feagrasc an raoğal gur'b i rin do éail :
 Cíosc tú feair ceana le neart mionna éitig —
 Ní cungnáin maist o' Éirinn éuра ேeit ann.

II.

Διαμητρέαν πα νηρίσε, πα λαέαν 'ρ πα ηγέαθα,

Σαέ αοι νήδο τ' ἀρι βέαθ τύ, πα εαοιμάς 'ρ πα ηυαίν !
Πλέ τύ βί γαν χείλι ιρ τύ θύλι μη' έαθαν,

'S γαν βιορ α' αθ παέ λειζφίνη τουτ βιορ γο σέ τύ !
Πί βέαθαιρ ε' βέαναθ, πυαίρ θ' ατέβαιρ αν τ-έασ τύ ;

Πίορ θ' βιάν λειρ τύ εινυχάθ, ο όαιλ τύ θο εινύ,
Μαρ βιυθαί τύ έπε Ειρε, 'ρ θο μάτάιρι ι η-εινφελάτ,
Δες ταρραίρι ηα τείρικε 'ρ θο μάλα αρ θο μύνι.

III.

'Νοιρ, α βέαν-Πλιμητέαν, βί τυρα 'βάζαι λέιρι;

Τά αν τ-ατάιρ ας τειργλιμ ας τιθεαέτ βαοι θο έδιηλιρ,
Πλα έιτ τεινε γιολάιν ανιαρι αρ θο θέαλ

Αξυρ λε θο θρού-θέαραιρ 'ρεαθ θαμαιν γέ τύ.

Ιρ εοραμαι λε βριος τύ, θο θολς ας πλέαργαθ,

Ας λαράιρ 'ρ ας εισεαμ έπι λοέαιν ανύνν.

Τά 'n τ-άιηλεαcan καιτέ αγαθ ιρ θειρεαθ πα νηρίσε

'S ιρ γαιην, α έρεατάιρ, γο γελοιρριθ τύ αν βιυθαί.

IV.

Γο θειην, α Πλιμητέαν, τά η-ιορά πα βιαέα,

'S ιομόα λιτ α πιβεαθ πιαρι βεασ ειλε λε βάζαι,
Σελάρ πιροίρ ή βιέε 'τιθεαέτ ανοιρ ιρ ανιαρ ορτ—

Πλέ ορτ βί αν πιαθαθ πυαίρ πιννε τύ θάιτ ?

Πιορ της τύ α ένιτο μινε θο'n τέ βί 'γά ηιαρραίρ ;

Αρ πνόις, ηι πιαρραθ σέαθ ειλε βεαν μάιρ,

Πλά Σέαμυρ Ο Κατάιν δ' ή γιοιρ τύ πολι πιοτα,—

Τά βεατά πα βιαθόνα ρο αγαθ θ' α θάρρη.

V.

Ευαλαρ θ' αιτήμιρ ας θυινε θε'n λιτ γεο—

Βί γέ έομ ιαζαθ ιρ πλέ η-ιηνρεοξαθ γέ θηρέασ—

Γο πιαθ ιαος ας βάιοιν βάιοι 'η θυαίλ αισίθ ιρ πλάις ε,

Μιολα 'γυρ γηεάιρ ζυρι ειηρεαθ παιθ έασ,

Συρι γεολαός αμάδες εἶ δο τοῖς οἰστίσιρ τοῦν Μάρτα
Χωαιρὶ ρέ θά' θάταός, 'τι πίοις τοίσεαθαρί εἶ:
Καραός τοῦ Μυιρεάν εἶ, ξυρι ρέ 'πα τάλα εἶ—
Βα σεαυτὸς φορτιάντε θά' ιτε ασα εἶ!

VI.

Δηνηρίν τοῦ Λαθαίη Σορέα, “Α ρέαν-θασαίς Κύις” Ήλαό
Ταρηταίης αν σύρρα τε πίνν ξυρι 'παν θάτηρ.”
“Stop, α θιαθαίλ καιλιγέ, τοῦ ρέιν α ξυρι θαύλ άνν;
Βα θεασαήρ εις μήδας ορτ ρέιν ιτε τού έλανν.”
Οἱ Σορέα 'τι αν τλάθ αισι, Μυιρεάν 'τι αν ρύιτηρ' αισε;
Δηνηρίν οἱ αν μήρδαός δο πατθ ρέ 'πα τά!
Δέτ αν ρέαρι οἱ 'πα ρέαρα' ασ θαρη Σφομπράιν να Μάιμινι,
‘Σέ έτιθηραός αν σύννταρε σέ ασα αβ' ρέάρη.

VII.

“Stop!” αρρα Μυιρεάν, “ιτ τέανθαμυιτο ρέιθτεας;
Ταρα λιομ ρέιν δο τοτέισμιτο αρι συαιρτ.”
“Α Κύις” Ήλαός θασαίς, ηι ριυθαλφαός δο ήέας τεατ,
Μαρι τά τοῦ πίοι θηρέινε 'πά βατα θεαός ρυαρ!”
Τορυίς αν τ-αέριαν δηνηρίν τοι (=ηι) βα έθηινε;
Οἱ αριτ ασ 'έ αον-θυινε 'τι βυιττε τοε'ν τλάθ.
Σέ 'ην δαρι ατά θαμ-ρα συρι πιορ αρι α θηρέιτηε;
Μαυλαέτ Σιλ Εάθα θοιθ υατός ρεο δο βυαν!

An Σφέαραιδε.

I.

Ιτ ρυαριαός αν τριλιγέ θαμ-ρα, τοῦ θυαταιλιν δος ριύντας,
Ασ θατι ραοι θόριαν σύρρα 'τι αν θιαθαίην ασ τιθεαέτ
πιο-θαορι,
Σφέαραιδε θειτ 'η το ρέομηα, πας σευιρρεαός το χοιμαέτα
αρι ριυθαλ εῖ;
Ιτ οτε αν κυνγνανή θαμ-ρα εῖ, πίοις ιος ρέ φορ το χίορ;

Þuaipr mē veagán cúnntair ar Albain 'r ar Lúinnidain

Seip i mbáile Áctá Cluáit gan cúntaibhuit tā an phárlaimint le riurde;

Véir ñ páitde máic ar othar d'ainn 'gheata gan aon cúnntar,
Briostóirí 'dail ar scéal gheacáitid gan aon phisinn.

II.

An tuisinntír a ceap daith'-ra Sphéarairde ñeist 'n mo ríeomra,

Rinne mire a scómairle 'r níor ioc riu fóir mo cíor;

Mairtin iñ tráchtóna fearis gheamháct

Ar Siubán 'r i go buaðartha 'r gan 'fíor ar bít cé faoi;
Nuairi éisearf raithe an fóishtairi thíbheodca mē ar riubal é,

Ceannóca mē pojntt ubla, builíní 'gur lionn;

Véir ñ fuirse a'am gan cúnntar, fion do ñaoineibh fiúntaċ',
Spár go haimrii cnúidain iñ iocafar 'c uile phisinn!

III.

Aċċ a ńfáġa mē 'rteac an méid riu, ceannóca Siubán ēadac,

Láraí, ríotáí, céimberie, muirlíní ñeap daor,

Brioga de'n ór Sphéasac, falluing mar an scéasna

I mbéir ñibliní go feap in-a għenotáib l-eiċċi ríor,

Piléiħin ñeap deanta a mbéir coparmlaċt gaċċ ēin ann,

Reċċiū Rí na Sphéas 'r a ajja ar gaċċ taorib;

Véir ñój-uaire na h-Eiħeann ar cuiċċa aċċi 'r ar fearta —

Sin de ńdarr mo Sphéarairde 'r naċċ fealha 'ná cíor an tiġe?

An ńÓruinneal ñeap.

I.

Éirtiġið fearta go minnige mē an cár ro ñiżi,

Go ńfaca mē an ńÓruinneal ba ñeire 'gur b'áilne għnadoi,

Ar ńuvaliżx ńnawżej mac ńiżi għo m' fealha leir i ńfáġi
mar mħaddi

'ná ńvener, 'ná ńneñi lej'ri cawla að raiji tóp tħalli. Tħadni.

II.

ní'l phamrae ódha òeire i bpreictiúir i bpráipréarí tiof,
 ná phamrae ódha òeire d'ar rochuisgeadó i bprálár ríos,
 ná feoif ari bít eile, 'r ní éiocfaidh go bpráct ariúrt
 Comh bheag leir an ainnír; ag raochrusgád na ngráir tā ri.

III.

Tá an fionar ari talam 'r gac bealacl a ngrábhann rí éilid,
 'S tigeanann bpróid ari an ngealaig nuairí cloíreaf rí glór a
 cinn.

ní'l aon feair agairt-re ceapfaidh go bpruisgeadó ré raocháil
 náir b'feairri ódha fuaif folam i 'ná bean iñ cùis céad o' ór
 buirde.

IV.

Léig miré ceana ari ríata de mnáibh bheagá a nraocháil
 A dtusg sairbrióis seán doibh 'r nacl jatib leat comh bheag
 le bpríos.

Tá ceol binn na bplaitear ag teadct ann gac lá or a cionn,
 'S i gian peacaidh ag na hainseib, 'r faoi rólaír an céoil bheag
 binn.

A Colann, Cuimhniú ari do Chríoc.

I.

A mhuire crioide na mionróilte,
 A máncair gac fionnáinig,
 A bán-eala fionn-uafal,
 Féac g fóir ari m'anam bocht.

II.

Tar, iñ bí pojáam 'ra bporit;
 Ná léig-re m'anam bocht éart;
 Ni féadaim gian géilleadó buit;
 Rísg-mórí m'eagla pojáam do m'ac.

III.

Δίορα ένιμεαρ θηίσ 'ρα τΣάραιμέιο,
 Διγαοιλεαρ να μίτε βί λάν τε ρέιν,
 Λέις θηαον ιν μο έποιθε τε το στράταιο ρέιν
 Διγαοιλεαρ γαέ ελαον-ρεασαό θ'ά ηδεάρνα τέ.

IV.

Δίορα μήινη, γα Όαιηρίοζαν να ηδιξε,
 Ιφ ιιδ α θέανθαρ μέ μο έαραοιο, διη ιφ αγαιού τά μ' βόιητειντ,
 Νά λέις μέ ι θρεασαίο, αέτ ευη μέ αρι αν εότιν,
 Λέις μο έποιθε ι η-αιτηιξε γο ριλιθ μέ τεδρα.

V.

Λέις ανυαρ τεδρα τημοα;
 Λειρ αν γεονταό νά τέαν τηνύτ;
 Αρι μαρδιν νά βί ιο' θαλβάν;
 Ιφ τοίσ γυηρι θεο αν μαρβάν τύ.

VI.

Δι σολανν, ευημηίσ αρι το έπιού;
 Νά σονταί ι θρίού νά ι θρειηρ;
 Φυαρι αν τ-έανθασ γαέαρ λεατ,
 Ιφ το ένεαρ λειρ αν γερέ θειησ.

VII.

Ταθαιρ αιρε τοσ' Ατθαιρ το ζεανηισ 'γυρ τ' θυαλαινγ αν ίδαιρ;
 Ταθαιη αιρε τον' Αιρηεανη αρι εαγια αν λυαίν, λά θηάτ'
 Νό, θαρι θηίσ μο θαραμάιτ! Καιτριγι γεατι ηγυαιρ νό ι ηγάθ';
 Ιορφαιό τ' αναμ το θεαρτα 'ρ το σολανν 'να ευαιλίν ενάντι!

VIII.

Δίορα μήινη, ιφ α Όαιηρίοζαν να γλαινε ευημητά,
 Σεαδαιν μέ αρι να ριανταιού τά ι γειανταιού τορέα τύντα;
 Ιφ ιομθα σοιρε αγ φινέαθ, ιφ αναμ τυινε θ'ά θηύγαθ ανν;
 Δι Όια 'ρ α Μηιρε, νά λειγιό μηρε ι γεύνταθαιτ.

IX.

Τιομνυισίμ m' anam ari maidin do'n Rí Shlóimíarj,
 If do'n Maišdín unction, an Úanaltla ríteolta,
 Do nílceál aingeal, teacáitie an Fíor-éomhaíctais,
 Aict a Chriopt, taibhír m'anam go Caclair na Tríonóide.

X.

If miúid Óam oul anonn—
 Deacair Óam san lón róimham—
 Miúid Óam do mairi i bfor;
 If truaig naé tall to éireadhar.

XI.

Aict if tú m' aitair, 'Gur if tú m' oide,
 If tú an Mac a húgadh i rtábla Óetleam;
 Ní fiú miúid fó mo Órluaidin go dtiocfaid,
 Aict, a Aitair, go mbuadhrlán mé ari uict tú feiceáil.

An Óar.

I.

O'fáis mé lá an baile amach if chuaidh mé ari oileán faiinne;
 Táinig mé i dtéac gheanamhail—ba Órléas Óam 'achrusadh
 plád.

Ba rocair céilleadh aigeanta an beag 'r an móri d'ári
 caradh liom;

Bí múnadh ari feair if bean aca naé braca mé ari a lán.
 Saé uile níodh d'ári éitíniúis liom san Sárlaramhlaéct, san
 Sphabailreacáit,

San focal ari bith ariannata, aict a nódáinimír do shíneann.
 Óa gcaitinn páisté an earrfaisc ann, cónaítearbhinn naé mbéinn
 ríeadcthamain ann,
 Aict 'r ann a cónuirgeadó leaba Óam ais cónuiríadó leir an
 mbár!

II.

Labhair p' é liom go colglaé, aét é sin é m' ceirt go feapamail
air: www.libtool.com.cn

“O'fiabhrísear de cé'n t-aithn é, n'ón' n'cé'n taoibh ó 'mb'ar é,
“An tú Iúpitir b' fad ó ann, n'ó Neptúne b' ceannuigád,
Nó Neptún, via na fáilliúise, t'ainic ó'n tuairi p'fín?
An tú an Deaghs Mór; n'ó Alpín, mac Anncair na long ar
Rat-Mullac,

A faoi l'rin Éire t'abhairt leif ó b' fúthuigta buille b'aim;
Nó Talc mac Tlachin 'faiib air ceann cuit nár r'fhor gur ódirírt
p' é curio thíðri fuit;

Nó Goll mac Móruine a claoiú é l'rin—ní faoi a b' f'fín?”

III.

“Ní mé Iúpitir b' fad ó ann, ná Neptúne b' ceannuigád
Ná Neptún, via na fáilliúise, t'ainic ó'n tuairi p'fín,
Aét i'f m' an b'ar atá faoi ghlúin, a b' t'í (= ní) b'fearr ná
i'ad uile g';

Tá m' ag cónáirád leat-ra a nocht, g' b'fhor tú a'am d'am
p'fín.”

IV.

Puaír labhair p' é liom éom feapsgaé l'rin, Láimhí g'mire m' airm
air,

Saoi m' t'ea éom fada leif, aét ní b'fuaír m' agam é.
Ó'árdhúis m' mo cláirdeamh liom 'na thiarád ari fuit na ngearr-
antá;

Ní b'fearas nac láidirí achrinnéaé b' a riúc g' a léim.

“Éift g' leis m'anam liom, tuiöhra m' mo g'seallamaint
óuit:—

Má'r fada g'earr a máirfead m' é, ní t'ioe fad faoi do
chéint;

Dá mbeiteá amuis g' ngleann Caéa agam, ní b'fhor tú aet
éom ceannuigád,

Ir ann atá mo b'fhor tú a f'earfád d'am c'oir p'leirde.”

V.

Seannuiris beitriodis 'súr mná aii énuic, nuaipi évaladair é
as dálúidé goil.

Ní bhfuair ré aon áit i dtéac ari bít, aict oimis ré ar a
céill.

Cior i mthearna tā ré anoir, te cráistearán i mbochtán bocht,

San mórlán fásgaltair ann ná deir, aict clúid aca óróib
fén!

Tā fír na h-áite ari gárrda amuis, riomh an scúpla i'r spáinne
ari bít,

O'á bpacar muam tall nō 'bhfur nō ceárt ari bít faoi'n
ngléim.

Beannaict óib i gábhaisiò an beirt, ceanglaiò iad do cúpla
cloch,

Sealoisib riap iad leir an trut, 'r ná tagairt riad so
néas!

An Lóc i nGárrda Fataí.

I.

Ói bráttair maiet agam de chos a na tíre,

Sgoét na nuaime o Éab anáil;

Ba gseall te bainir beit ari fead an gseimhriò aige;

Níor éuir ré ruim aip, a gcaitfead ann.

Gábh rítheosg malluiséte ód, ingean dráoiúdeadóra

Fuair na fuilnis 'r ní riad rí rátas;

Cuaró 'captaó an gárrda aip, mar beart gádairde caorach—

Aict a bfuise mé gpleim uirtí, ní beit rí rlán!

II.

"A rítheosg bpráda, cuium mallact Dé opt;

Nac bocht ari ríseal dám tall fásgail ann,

Nó aon érloib deo' bunaó a beit i n-Éirinn,

Ré ari bít ríeagún a mb'ar do òiream?"

“I n-aimhrí Íoélaonnaí do trídeacáit go hÉirinn
Ó féad me éalód uata inír an gnáth,
’S nári Éann an cothúsgað Óam t’hléir an méid rín
An Sáraíodh ríleibhe náic bhéanrófað fáir?”

III.

“Cé énig riór oírt ná b’ ‘Gort’ éilisúsgað?
Ní cónáin mhaistír d’aoíne tuine riór leir ann.
Bí acra riór eurícta agam ar a céile;
Míll tú an méid rín γ leas tú an fál.
Bí tobair uifge déanta ixtiś i n’ éadan;
Ó’ol tú i n-éinfeacáit é d’aoíne deoč amáin.
Buaighílaim cogair ’noir le clárdeamh géar oírt,
Nó imxiś féaránla ifr fáis an áit.”

IV.

“Cúrrai cogairí má’r é tā tú ’éilisúsgað,
Ó’fearrigh duit riéritdeað a ghlacair i n-áin;
Tá comáct ó’n Túrsaí ‘r ó Rí na Síreis,
Ír énigfinn ríseala aca trídeacáit anáin.
Béirí mile phiotaptún i n-aigairí gaeðil a’am,
’S náic beag an riéarún ’tá ixtiś ’n do céann,
’S an caoblach Saranaíc aS gárlaíl Éireann,
’S go dtógsfað ré i n-éinfeacáit aon oróche amáin!”

V.

“A rompla ríalaíc Sírianna, rítop do béal fearta;
Ní’l aon gheilleadað agam d’á bfuil tú ’ráð:
Cúrrai phiotaptún a énig aS pléiríde
Le Clannaib gaeðil, ní’l aon tóairt óróib ann:
A bfuil i Sarana Ó’á dtíreis ’rna riéagúin,
’S a gcuair fhé céile ari aon cnoic amáin,
Leasfað aingeal beannuiscte, ’r gán a déanaí aict ríméiro-
eað,
Agair Mac na gSeíte lé aon buille amáin!”

VI.

Šlac rí feairis ḡ fuitcheasr ghearr riomam ;
 Cuir rí rghreasaí airtí 'r Ónúiríš a cláinn :
 "Tusgárdh buí n-aírim liú, tā tóir ghearr oírlainn
 Ánnro, má féadann riad áb' gcuair éin báir ;
 Siúl mé tamall naé riad rē i n-Éirinn
 Aon feairi aodéarfrað gur b' é féin ab' feárr,
 'S i n-aírmíri Órlomuile gur mé iunne réirótheas
 Tóir ghearril a clanna gall."

VII.

"Tá do tháta iftiúis anoir 'ra traoisal ro.
 Naé iomáda creibteáinír fuaipi beagán caill,
 Seap go cneartá 'r náir milliù riut ari éinne
 'Bhusil cead aigse Éire ñiubal gan cain ?
 Nioir b' é riut duit-re ; b'í do fáil le 'c aon riut
 A shor, tá òfearfá, tū féin 'r do clánn ;
 'S gur i Láir mo ghearróda tá uain talimhan téanta a'ad,
 'S naé bocht an rghéal dám tū fágáil ann ?"

An Ódo fuaipi Cail.

I.

Cotm.

"A cailín a buail fum-ra tráchtónna a d'íte mo òráir,
 Baodh cónir go gcuimhreá cúnntar ag na cónáiríraibh go riad
 tū gánn !
 Marla'ò tū a ñeit mís-máinteach, ní ñeado rúil agat i òrúr iñ
 tál !
 Ní fáróscaidh feairi an fógsímplair tū, a fompla fálaí, fuaipi tū
 cail !
 Innír dám cé'ri fhlíot tū nód cé an taoibh a mb'ar do òrpeam,
 Nód, má t'éisim ag tuisce leat, cuimhfeasth phlíorúintas aít,
 bliaosdáin iñ riáit' !"

II.

An Óró.

“Oe cíneál Clanna Íaoi agus mé, agus fionn toil mé a
éigí éun báis,

Tá mé le Ólá mille bhuadair a noír faoi Óraoiðeacht i mbriaróin
Cnuic Meáda.

Óuail reilg im' éigíde mé, cinn oifíte a mé Óéanamh ríán,
Suri fíordúadh do'n tír seo mé ag iomsgas doifit is Spáinne
báis;

Ag Cúirt an tSriúcháin Óuirde, suíalait an ríogairde, tá
mbéinn mí ánn,
Suri'b i tógra agúrt mé, má b'í rí leat comh maist 'r b'í a
cail.”

III.

Cóimhne.

“Ólá n-imreodctá rátac féarálta, o'fheadra panacht tamall
ánn,

Acht éainic earráid céille oifit, nuairi náir féad tú óil éap
fáil!

O'liathneodcainn ari cláir t'éadaoin do phaisib téim agat, mit
'Suri gnáth,

'S gur b'í neart na mionnaí éitiú o'fáis an t-éalaing oifit is
liat do ceann.”

IV.

An Óró.

“Stop a noír, tagaibh ciatl duit, ná hiapar de tuat, comhfaid
'r bhearf tú beo,

So gcuimhfeá i bporúl címatrais mé, acht triailfaió mé do
mloibríur Mór.

Ir mé an bhean a b'í ag Aindriúil 'Oiolún; b'í fiacailb oifit ag
Domhnall Íosán;

'Oiol ré i gContae Chiarraide mé, 'r níor iappi ré oifit acht
ruint ná ód.”

V.

Colm.

“Μά θίοι τέ ι συντασθε Σιαρραιός τά, ’τη πάρι ταρρι τέ οπτ
αέτι ρυντ νό θό,

Ο’ βεάρη τειρ ι οτίη Ριαθαίς τά, ’τη σαν ταρραιό οιτ τεαέτι αρι
αιρ γο ταεδ,

Μαρ βή τά γορταέ σιοζόλαέ, ’τη τεαζ-μιαζταέα νίοι γέιιι
τά θόιβ.

Μά γαιβ ροιι νά ροιταέ ταότα πομάτ, τοιζ βιασαί ορτ ιρ
τομβιαρ μόρι!”

VI.

Χριοτηνιζ τί φαοι θό ανηριν, τάμις γερή θι, ’τη νίοι τηις
μέ ί,

Συρ γραύρ τί πιονναι τορια γυρ' ε βεόραρ α γεσι
α' αινη ί—

’Σέ β' αινη θό Τια να βεόσαν βή ’ξά οτρεόριαζαό λε θειτ
’φογκιιμ τοιζε;

Τηις τέ ι μθαιτε αν Ρόθβα ί, ’τ λε πεαρτ σοματηλαέα νίοι
εροέαό ί.

VII.

Ο’ βυριν γιτίντε αι ζέασι οαιρι αρι α ήέανταν γυρι θ' αιν-
γριοιαρι ί,

Δ βή ’ρνα βιασοιμέαρονι ας τέαναμ πλείρεατ αρι φυο αν
τραοζαι,

Νό γεατ ’να τάιιιιηρ αερεαέ α θέανταό κυλαίτ έασαιζ λε
’έ υιλε γρείμ,

Οι φιζτε φυαιζτε ι η-έινφεαέτ, ’τ νίοι έινιζ τί αον βεαρ
conγαντα φαοι.

Brigio ní fiaitbeartais.

www.libtool.com.cn

I.

Triatnóna lae 'r mé 'm' aonraic,
Ais riubal fa gleanntán pleibe,
Seairc mé 'n bhuinneal bhearrac
Do b'áille rígéim iŋ bláit;
A ghuas marí an gcaor éalraitainn,
'S a mailí lána caol sear,
A riuris marí órnéit ari fíear gíla,
Ari agaird ghléime maidin bheag.
Ní'l feair ari bít dá tóréime,
Ceapfaid gúr leir féin í,
Na c gcaillfeadó trian d'á réarún,
Marla bhealofaod ré i fágair.
Ariamh ní rai'b rí claoontaí
Do feacaib ari bít a óranamh.
Tá dótain Rí na hÉireise inni,
Marí céile ó do gso bhráit.

II.

Dá mbead a hataip rártá
Í leigean uaird éar ráile,
Iŋ iomád leóthán d'feair áluinn
Béal ari gárdá faoi n-a cómair.
Samron b'i ré láidir,
Iŋ hectori mac Óriámar.
Bí hErculéir ní b'feárr 'ná iad;
, 'Sé fáthail gile an Óis:
Nuair a taimis an péirt ghráinna
Do'n Tír aig tógsail árdo-cíor,
Ní claitomái ghearr' ná beáignit
Do b'feárr leir faoi n-a cómair;

Τροιο τέ λε θησίς λαίμε,
'S λε βαρρι ταραινν όαιν τέ 'n ceánn νε.
Τά α ποσδαιν ας θησίστο λε φάγαιλ ασα,
'S νί ράρτα τά ρι φόρ.

III.

Τά Όαλαντιν ιρ Δηρρον
'S mac Αννειριη να λονς λαίσιη
Ας αν Δηρο-Σειζνεόρι ι n-άιριο
 Μί να θεάλταινε αρ α τύρ.
 Φιονν mac Κυμαϊλ ι n-άιρνεαλ;
 Ζολλ mac Μόιρηνε αρ γάρνοα;
 Κάκουλανν 'r Αονζυρ Μάργαιν
 Θεαρ λά Φειλ' ράσνραις αρ αν γευαν.
Τορδέα ριαο ας λαμιάς
'S ας λοργαθ λε n-α νάματο—
 Βειό αν Φρανκαέ ανν 'r αν Σπάιννεας,
 'S να Μειριοκάναιξ, αρ nοδιξ.
 Βειό θραταέαί α' αινν άρτουιξτε
 Αγυρ τέ αρ νιτ φεαρι ιρ φεάρρι λέι,
 Νί βυαινφεαρι βυιλλ μαρ γέαλλ υιρτί,
 Δέτ α μβειό ανν α έυρι αρ ριυθαλ.

IV.

Οά μαιρεαθ Αλαρ' Ανντριυιμ
 Ιρ ιμριρε να Φράιννε,
 Παιρεόλον α θεαθ cάνντλας,
 Μαρα οτάιρηγεαθ τέ ριονητ ριλέιρ;
 Μοντ-Ηελεν ιρ α γάρνοαί
 Ας τεαέτ ανν λε λαίμ λαίσιη,
 Ο ευαλα ρειρεαν τράέτ υιρτί,
 Νό γο θράγα τέ i θό φειν.
 Βα τόρι α γειρτ 'ρα θράιρεαλ,
 Κοζαθ Θόναράιρτιθε,
 Νειρον, Ήνοιρ ιρ Σάιρρεαλ,
 Ιρ ιαθ θειέ μιλε γ' ερμίνν;

Úi féilipín an rámharreanta
Asg coinneáil círt do Máirtín,
Ír www.libtool.com.cn,
Mar fínnéalaín te gaoit.

Cúirt an tSíuistáin Óuirde.

com cct.

I.

Ír dearf an féilipín gaothánach
Cúirt an tSíuistáin Óuirde,
Ar éalaíomh déanta ari òeir na gneime
I bhorúad ó 'é uile gaoit,
Ófuit a gáiltroin pléiríúil le n-a taois
A dhéanfaidh óg de'n aoi,
'S go bhfuaili na táinte úi gan pláinte
Fóiliúscint áinn le mí.

II.

'Té téigseannur an ród ír gaeilleannur do
'San am a mbíonn rí i gcaoi,
Lá nód ód níor mór liom do
So ndearcadh í so gnínn.
Tá ré ráidíte ó théal an phára,
"Tíallairír tairt cnuinn;
'Si an féir ír áiríte i n-Éirinn blátháil
Cúirt an tSíuistáin Óuirde."

III.

Ar feadh mo gaoitail ní éirífillimh riost
Oá mbéinn 'Sá rí' le peáinn,
Ar feadhfar an gníomha rímne an gaoit
A dh'fág i rin gan éain :

Siúntaí mine ar Chaitlínib,
'S gan oiflaí ar bheathacháin—
Tá'n Óictóiria níos go háinn i bhfeidh faoi,
Mar www.libtfoot.com.cn.

IV.

Níos dearf an trácht, ag teacáit do'n foisí mar,
Cúirt an tSruadhán Úrde,
Ar fhuil an bhdáil i ngráinn
Is é an daidhí?
Tá'n long feoileána ag teacáit le cónair
Le hainmíosdáin na Sárdáin;
Ír tá rí cónairíscé i gceataí óir leí,
Builleann tiole an ríos!

V.

Fóir ní deáinib i bhfuil ná tall
Aon chúirt ab' feárr 'ná i,
Faoi cheann fhláta, uirlári mairtaiti,
Gáirtón le n-a taoibh;
Táid phamhrae álainn i gcumhra ag fáir ann,
Ír mil ar bárr an fhráoi,
'S go bhfuil catlán tigrácht ag luing 'r ag bád
Ag tirdeacáit do'n tSruadhán Úrde.

VI.

Tá lúas ná gceáonta iartig fne céile
I gCúirt an tSruadhán Úrde
De chois a ghléas, builleann ghléasó,
Cláir eisinn tiole an ríos;
Pianó deanta l' aghaidh ná tréimhse,
An uair a bhéar riad eisinn;
'S náid móir an céim do'ein-fear i n-Éirinn
Í bheic or a cionn?

VII.

'Σαν απι λειχεαδό αρι βυτο να πέασύν
 Σύιπτ αη τΣμιτάιν θυιθε,
 Βι Ρι να ζητείσε^{www.libtool.com.cn} ας ταρταίου ργέαλα
 Κέ αη έαοι αη πνεαρηαδό ί.
 Ήι θηιχεαδό ρέ εη ηιορ ιυξα 'ηά σέατ,
 'S ζο μβιού ρέ ράρτα αρι 'ιος,
 Μαρι ναέ ραιθ ι η-έιριππη νά ι η-έιη-πέασύν
 Τεαέ αβ' ρέαρη 'ηά ί!

VIII.

Παέ ιομόδα ρην ρόρτ ηάρι έαιντιξ μέ ρόρ αηρ
 Ι ζΣύιπτ αη τΣμιτάιν θυιθε?
 Τά ηέαμάιην οδιητέε αην ας θέαναμ ιόρηππη
 Ροιμή έαθλαέ μόρι αη ρίοξ.
 Μεαριθαλ εόταιρη ηι θαοξλαέ οδιθ—
 Τά'ν ελοξ αην ηο ιο 'ζυρ η' οιρ'ε
 Ας θοιννεάιη θόνηταιρ ορ α ζθομάιρ,
 'S Τεαέ ροινιρ ιε η-α ταοιθ.

IX.

Πυαιρι α θίονηρ ζαέ ρρέιη-θεαη ζαθτα ζιέαρτα
 Ας τιθεαέτ ηο'ν τΣμιτάιν θυιθε,
 'Σα ηγάιηροιν ργέιηθε θίονηρ αη ρθειριηή,
 Πυαιρι α θίονη ηιαθ υιλε ζ' ερυιην.
 Συιρεαδό ργέαλα αρι βυτο να ηέιρεανη,
 'S ζαέ θεάρτο ηε να ρεαέτ ρίοξαέτ,
 Ζο ηιαθ ρθεαδό 'ζυρ ρέαρτα ηιορα ζιέαρτα
 Ας θαιηριοξδαιη να Σάροιη.

X.

Πυαιρι θίονθαι ηειρ' ιε ρθεαδό 'η ιε ρέαρτα,
 Ταρταίης ηι οηηαθ ηιραοιθεαέτ,
 'Σα ζθαοι ηαέ θρέαθραδό ηιαθ α ήέαναδό^{www.libtool.com.cn}
 Ηαέ ηιθαθαι ηιλε ζ' θυιθεαέ.

Ó fág rí a péitdeasc riúd a' am fén;
Mar ceap rí mé beit ginn;
Buairi gac éinneasc áit do fén,
Ir leigeadar a rsit.

XI.

Biomarí rártá lá ari n-a bárasc,
Mar biondar uile g' buitdeasc,
Mar 'r ionda cár naé maiet beit 'tráct air
Bionn ag lánamain tise.
Tá mo bhláthair cumásctas caitipí,
Mac Uí Chlochartais;
Tábhair do rráir go haimpríp áitneadán;
'Sé a chrochónócas í.

míceál ó clochartais cct.

XII.

Tá an chuirteo deanta i láí na tíre
Ir moltaír leí an bárr
Ó teas an phios 'r ó baile an traoi,
'S ó 'é uile caisleán áit.
Ní te traoiúdeasct a rinneadh i
Acht le nobairi gcuamhá láim,
'S an bhliainrfe ginn o'n nGobán Saor,
Úi Colm i n-a ceánn.

XIII.

Ní mór riu céad i n-aigaid gac lae
Oí Colm ír o'á mnaoi;
Marí ir mór an gseal naé bhusigtoir é,
'S an fénle Úi 'na gclorú.
Maois Tuiriséir go gcaitífiú é
1 gCúirt an tSruíráin Óuité,
Ó'á riomh 'na úeiris ari boéta an traoisail
Ag baintíosam na Sáivín.

XIV.

Τά'n ιαέα αρι ρνάμη ανν, αν δρος θ'ά θεάνν ανν,
 Φιαέ συδι^{wWW.libtool.com.cn} ιγλεάννταιδιέ φιαοις;
 Τά τυπλός βάιρε, κύρραι πάρα,
 Ας ορεαμ ατά φαοι θιαοιθεαέτ.
 Τά 'n Εαγλαιρ Σάλιδα δυαίτε γεάρητα
 Δμαές ο τεάμπαλι Έριοτ,
 Ιρ δειδ Λιύταρι δηλάντα ας ρύιτ λε πάρθον
 Η Σεύιτ αν τσρυτάιν θιρέ !

Βαιρτλίν Όστηναιτ.

I.

Σγέατ τά μέ 'αιτητρι ι τοτήι ιρ ι τοταλάμη,
 'Σά ινηριντ δο ιας ιρ δο λάτοιρ,
 'Σά έυρι ας να ραζαιτ, αρ ριν ας να ηερβυιζ—
 Ιατο ριν λε γηριού' ας αν υβάρα,
 Σαιτη να μαλλαέτ α λείσεαθ δε'ν αλτόιρ
 Αρ αον δυινε θέαναρ εοιρι πάιρεας ;
 'Σέ Βαιρτλίν αν γαταιθε ιρ σιονταέ αρ φαο λειρ,
 Πυατηρ ποβάιτ ρέ Βαιλίρ δαν άθηρ.

II.

Χυατό ρέ ιά Σαταιρην δο Κοιλ 'δαιντ εμπανόιζε,
 'S 'δ σουλ ριαρ δο ας τεαέ βέασαιρ Μάιρτιν,
 Βιοδαρ 'Σά θεαριαθ, 'r 'Σά ταθαιτ ριν φαο ποθεαρα—
 Σέαρ ριατ δυρι φεαρ δι ι μβάδ έ.
 Λαθαιρ Μίσεαλ Τομάιρ, 'ρέαρη δυθαιριτ ρέ λε βέασαιρ,
 "Σιλιμ δυρι δυινε έ δαν πάιρε !
 Φάγαιμ αρ μ'αναμ ναέ λειγριό μέ 'ρτεαέ έ
 Σο υφάγα μέ ριν τεαρταρ νιορ φεάρη αιρ."

Нáртуми́шев ап риа́да сюи́мъ тао́б чиа́р,

Ир сириеа́д аниа́р е ле фáнаро;

Онба́йт рáðраис О Виа́д, “Нáр фéició рé Оиа,

Мá леи́зеанн чар Си́рсеал со виа́т е.”

III.

Ла́байт рáðрón Сеа́жáин Өреа́тнаи́с, нуа́ир о'еи́ри́с рé ар мари́н,

Ир онба́йт рé ле мак Өлайтли́н рáðраис,

“С олc ап рио گада́иðе өвіт имеа́рг даои́не снеа́рта,

Нá туи́ти мреа́са ар җéаll леи́р.”

Онба́йт мак риа́д Сеа́жáин Өреа́тнаи́с е сеа́нзат то'н таи́ри́с,

‘С е си́ннеа́л анири́н со өтi 'мбáра́с,

Со өтiгэа́д мунти́р ап ҆аму́р, Рор Мuc ир Հleann ҆ата,

‘С на́с мвеа́д 'фи́р сé си́рреа́д сун вайр е.

IV.

Онба́йт Са́тили́н Մна, “Ир феа́рн өи́б е рlúча́д,

Нó а ҷа́байт аг ап Հчýмрән 'р е նáча́д;

Өреа́тни́шиð յóмáи; նéрд ап со́ртаф ап-тру́ом,

‘С нí յօքբա́д а ծúнчéе со үя́т е.”

Ои́ рait О Кондáиле ами́с 'райре на հօրðe

Հo նfáжað ré аон амáре амáин аи́р,

Асct тá мé րíж-նuրðеа́д то Մáйти́н ҆аитрiona

Շus леи́р ап тиа́бáл сао́с 7 նáт e.

V.

Оá ոչéи́лfeá то'н тeа́зарс а ո'ртуми́ш Աaօm թeа́дар,

Нí նeи́ceаd չoմ նraճaс iр тá тú:

Բačtā ар ап аltóиr iр հéи́лfeá то'н тraзar,

Ир Ե'fértoиr со նcи́лfeаd Օиа 'n t-áð ojrt;

Seacáar то Ծá իuиl аг նeаrcað, аг բaiре ар Եaiլiр,

Ир мuiннти́р ап Եaiլe նeи́t 'tliáct ojrt!

Տgреаd мaiонe аи ап նreамaiинn а շoio тú օ Եaiլiр;

‘Sé օ'fáš “Եaiլtliн զaճaиðe” со үя́т e.

Lá cuaird mē ari fuaidreao.

www.libtool.com.cn

I.

O'imcīs mē ari fuaidreao lá bī cineál fuaar
 Nō go mbaininn cúpla r̄guab ari an gCaolac;
 Dordhuisgeao r̄uaar mo éluara le þuod eicint a þuaal mē,
 Supr̄i r̄il mē go þarib r̄luaisgte 'mo t̄imcheall.
 Connac mē bean uafal bī ari an taobh ó cuaird óiom
 I gcoramblaect beit 'gluai'reeaect go v̄tī mē.
 Nað mire érueusis r̄uaaraç, nári ðruiro mē þaoi n-a tuairiùm,
 So v̄tuðað r̄i ðam tuairiùs cá mbionn r̄i?

II.

Þuaal aitmhéala coim mōr mē 'r supr̄i imcīs mē ari a t̄oruið-eac̄t,
 Supr̄i t̄oruið mē Óuitc' Seoigseac̄ 'r Þot Íreal,
 Óa t̄aois Þeanna Þeola, ari rin go Þaile an Róðba,
 Aþ rin t̄ré Uarán Mōr iþ go Mion-loð.
 Ói ré 'na t̄ráthóna rul bī mē i gCoill an Róiptis,
 'S gan fior a'am cá ðfuiðiñn t̄oírtin na hoiðcē!
 Ñi ðearna mē aon cðmnaidhe go ndeacar go Ceann Þólinne,
 Ir ari rin riapr̄ go t̄orlann Rinne Þaoite.

III.

Carað feari ari fóðnam ðam, Aitþirtin Ó Tnúcait—
 Ba feileamhnaigse a cðmairle le ðeanaam:
 "Mara ðfáða tu i níor cðmgaraiçse, téiris go Cnoc an Óuin,
 Ir t̄iuþraið riad ruit cúnntar cá mbionn r̄i."
 Fuaip mē bád ir iomlaect riapr̄ go hlinip Þárgþraide.
 Ir cuipeao go Ceann Þólam arixt mē,
 Aðct d'innir Uaitéari Cúca, 'gabail aniar t̄ri aill na mþrðon
 ðam,
 Supr̄i að t̄oruiðeaect Þaiprtlin Ðómnail a bī r̄i!

IV.

'Séarid tuisceart Úairíteán Ógáinnaill nád ériú leis píoc inní acht
dínreacá,

'S i 'títhea acht faoi mo chomhaile 'ra tírí reo.

Ní tairisgeoscaidh rí cliaibh móra, mar sin ná tráchtóna,

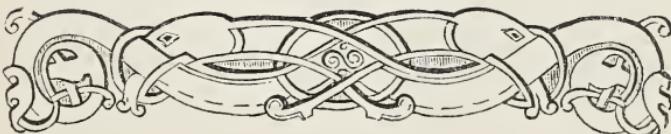
'S ní éisibh aodh rí aon cónsgnáin óamh éoróche.

Ó'fearraigh liom geappachailé óig 'a mbealú aitne 'Sáam ír eolur,

Cead agam túl i gcoimhlád le n-a muinntír.

Tá feartas doime ó' fír óig 'ra mbailé reo gáin pórtaidh,

Ír mearaitim gáir 'Sáam dtóiríthea a bhi rí.

www.libtool.com.cn

ðóðar sag amraín.

www.libtoLearn.cn

Seo aṁpián a ḡinne ré i n-uaiaiō faoi 'n máig̊ist̊reáir r̊goile atá i v̊teac̊ na m̊bóct̊ i n-uaċċar̊ ám̊. Bí rí cineálta i g̊coṁnuire ġe ċaċċen̊iš rí g̊o möj̊ leir.

an ceannairí.

Bí nóra i ngaoil do Colm. Bí an ceannairíodh, baistilín ó Cúnnaság, ina físeanróirí. Táriúg ré ag caiteamh dhois-imeara ari nóra i gcul-éaint uirthi. Cuala Colm gur ón bhairt baistilín caint spáonta léiriti i gcorruig ré ari mar atá étar. Tá an éiúr íf mó de na foclair 'ra scéal béalra ag baint le físeanróimheacáit.

amrān an tēi.

'Sé an fáit bí ag Colm le h-“Aimhrán an Téí” a óleannam—bí ré lá ag riubal ériap i nGaeilgeanna éarlaí Shaorainn's na huaib feair ag bean ag obair (ba de mhuintir Ó Dáileáin iad). Bí aigisointeácl eatorcha, an bean ag iarrfaimiú luaic an téí, agus feair ag ráid na círí huaib éan-maití ann, agus ráid 'fan am éanadna go huaib tobac i bhfad ní b' feairí. Cualala Colm iad ag bua é rinneadh 'Aimhrán an Téí.' Iar dónaigh gur feairí an t-aonú aipí an teideal do ríomhaoibh Eoin mac Néill inar an lúirpleadh, .i. “Téí ag Tobac,” ná “Aimhrán an Téí,” áct iar ionnodaíail gur b' é an dara ceann a b' iorú aipí ag mhuintirí Connachta.

briggin.

Rinne Colm an t-ámhán ro do Ógus Íosu ní fílaictheasaitaig. Ba comúirra ó é i. Deirí ré go mhaibh rí oileáns-éigíorúeacá vísceallaic tóúteachtaíc agus fílaicteamhail i toilteanaíc i gcomhnuidh ari gárla a óéanamh do óuine.

na fatá.

'Séadha do bí marí ainnm ari na fataiib reo "na Rattlers." Bhoí an rópit reo marí bhaid ag na daoineib tá leit-céad bliantaibh ó fom nó baio 'n tsaibhíim rín. Bí Colm ag obair i dtéacáil lá é cùiseadh na fataiib reo fíor le haistíodh an dínneáir. Bí puill go leor iontaí é pé ari bhit duine o'ítealú beagán asa líontaoi le gaoit é. Ír corpáil go bhfuilí Colm popicán maistí asa. Bhoí rín amhlaidh nó ná bhoí, buidh iad-fan ba bun uigdaíp leir an aminán.

An seandóine cam.

Αν τ-άδθαρι: Βί πίορα αιγε, η σορ τώτων ανη—πίορα τωτε, ταμ
τεάριψα—ή εάν-οιότε απλάν τη' πάγαισ ήρι αι τειντεάν έ, πυαίρι α δί ρε
αγ ουλ αέοτλαό. Πυαίρι α θ' είριψης ήρι αι τωτοίν, πυαίρι ήρι αι πίορα τούίστε
ζο νοτί αν ceann. Ιρ νούίσ ζο πιατις ήρι μειόρεας ζο τωτε αν τωτοίν
έεασνα, μαρι βλαισό ήρι “Αν Σεαντονίνε Καν” αι τε ιρίορα, η ι η-ιμτεαέτ
αν λαε μιννε ήρι να βέαηραι.

PAÐORAIC Ó MUÍREÁIN.

Tuðbaírit þáðhjáic ó muíreánin réo gúfiað iadu caillini an baile a b'í ag t'éanamán na n-ámpíán do Colm. B'í aon m'ac amáin ag Colm ḡ éuala ré m'ac uí t'muíreánin ag searpiat Ócilm ríor i n-áit eicínt. Táinig ré a-baile ḡ labhairt ré le n' aðairt m'ar réo:

"Tá tú i b'fao in do éort awoir, a jéan-Óbailír. Caitefir tú a ñeit ag corruixé."

"Cé an fát, a m'ic ó?" aifra Colm.

"Tá tú icte ó t'eacl' ḡ ó álur ag muíreán," aif' an m'ac; "tuðbaírit ré n'ac tú b'í ag t'éanamán na n-ámpíán éoij a' b'it."

"B'fuir tú cinnte gúfíb' é tuðbaírit é?" aifra Colm.

"Tá mé," aif' an m'ac.

"Déanfarat' rín," aifra Colm; "if' searpi go mbír béal vúnta ag muíreán."

AN GRÉASAIÓE.

'Sé an fát a n'vearina ré an ceann ro: b'liaðain n'ó t'arri éit a þórtu b'í ré an-bocht ḡ ní jaiib' mórián b'ír 'ra teac' aise. B'í ré com' rrionta rín amac' ḡ go jaiib' an t-oceilar 'ra reomhra aise, ḡ s'laorit' ré "An Gréasaióe" aif' an oceilar.

AN ÓRUINNEAL DEAS.

B'í gaol ag b'riúighiò leir fén' ḡ b'í ré ag b'racl' aif' i þórtu, aét 'ran am chéasna b'í ré an-bocht ḡ n'ioj m'ait leir i t'abhairt leir annriùn. N'ioj p'órtu 'na t'ér' rín iadu.

A COLANN, CUIMHNIS AR DO CRÍOC.

Cum' ré an t-ámpíán círáthairt' réo oróche amáin ḡ é i t'eacl' na m'bocht i n-lláctairi ájru ḡ é, t'arri leir, i mbéal báir ḡ raiteciof' aif' n'ac t'stiosfrað an fagart i n-am. Aét ní ceajit a j'ád' gúf' cum' ré uile go léir é. Deirí ré fén' go b'fuir focla annroj ḡ annriùn ina éirot amáin a t'arrainseas' aif' filiúdeac' Óonncháis m'oiri uí Óláis' ḡ Sceagáin Óe h'oir.

AN BÁS.

Rinne ré an t-ámpíán ro faoi t'áilliúr eicínt a b'í i Connamara faoi ó. B'ioiò "An Bár" m'ar leagairin aif' an t'áilliúr ro. B'í ré ag obairi i t'eacl' aon uairi amáin, ḡ éarla go jaiib' Colm aon fheirir. Táinig t'aoine eile go utí an teac' an oróche céasna ag iarrháit' aorídeac'ta ḡ b'éigean do m'huintíri an t'ighe leaba Ócilm a t'abhairt t'oirb'. Cuijead' Colm a c'oilata i n-éim-leabarò leir "an mbár" o'á b'árr. Nuair a éuala bean an t'ighe an f'géal ro, tuðbaírit rí le Colm go t'stiusbrað rí cárta poitín do aét amáin m'ait a t'éanamán do'n "Bár" faoi am coitlata lá aif' n-a báireas'c. Tuðbaírit Colm go n'veanfaráð aif' m'airtin lá aif' n-a báireas'c f'uró ré or coimair "an Bár" b'oiéct ḡ t'oruis' ré oif'. Fuaire ré an poitín, n'ud n'ac ionsgnáð.

AN LOCH I NGARRÓDA FATAÍ.

Ní jaiib' o' áóthair leir, aonairi ré fén, aét go b'racas' ré loch ag t'éanamán puill i gteac' i b'polli m'orí fataí, aét fílim-re gúf' an-éorímai' é le teac'.

na Saranaé go héire. 'Sé mo ḥuaileamh gurib' é an t-amhrán iŋ feadair a minne ré maith é, ⁊ so ńfuisil doimhneacét ⁊ eolair cnuinn le taibhlírt faoi deaifia ann.

www.libtolt.com

Rinne ré an t-amhrán ro faoi ńbom coimhleas a o'it tortháir plainní leir a thí ari tuairi agá n-a mnaoi.

BRISEID NI BLAICHEARTAIS.

Féadach áthair "Brioseidín" éuair. Do'n duine céadúna minne ré an ceann ro.

CÚIRT AN T-SRUTÁIN ÓUIRÉ.

Lá amhrán, tá ná fiúrto ńblaistí an ó fionn nó mar rín, nuaifí a thí Colm i leitir Calaó i n-aice ńfaimpla, éainig túig báirtiúe (ciorc feadair éanna) airi, ⁊ le fargadó a óeanaíath ód fén, baileisg ré gaobáil ńfhorra ⁊ éuirí tmeafra aor a éionn iorúi ód éarrraig móriú écloíce iad ⁊ ńfriatáca oíchea anuair. ńlaoríodh ré "Cúirt an t-Sruthán Óuiré" mar leabhair ari an mbliáicín (bhrúiúctín) feo, mar gurí éarla ód ńbeit le haidh ńfusáin. Nád iongantacá an tortháct a minne ré airi? An té mol a leiterteo u'ait éom móriú rín, thí meabhair éinn éarí bairri aige.

'Sé Colm a minne an éuio iŋ mó de'n amhrán, acht deirí ré fén gurib' é mičeál ó Clochártaithe, duine thí ari éan-baile leir, ⁊ nád "maib' go dona" éorí ari thí, a éum na ńdeallraí XII., XIII. ⁊ XIV.

Seo cunnatar eile éusg ńfogair ó neacáin duinn airi, acht iŋ beag nád é an fhuadáin inniútearí ann:—

"Thí ré ag obair le lucht deanta tisge a b'fada leir a óul a-baile 'un a ńdeileacáí, marí thí leitir Calaó trí míle ó n-a tseac. Rinne ré ńfriaca beag ód fén, ńfriair iorúi ód éarrraig, éuirí ré marí tmeafra i n-uaectar airi ⁊ u'fólinisg ré iad le ńfriatácaibh. ńfóin an t-ámhair rín aige leir an mbéileis a tseicteamh ⁊ le óul ari fargadó aon ó túig báirtiúe. Nuaifí a thí an teacé ro círóineasgáe aige, ńlaoríodh ré "Cúirt an t-Sruthán Óuiré" airi."

BAIRTLÍN ÓOMHNAILL.

Thí ńfriatálin reo ari éan-baile le Colm. Thí cúpla ualaíc feamainne baileach ag Colm ⁊ í fágáid ari an tortháis aige, acht éainig ńfriatálin ńfriais ro oróche ⁊ u'fágáidh ré Colm gan feamainn. Sin é an páit thí aige leir an amhrán ro óeanaíath.

LÁ ÉUAIRO MÉ AR FUADOREADÓ.

Leigeanndh ré airi go nuaideáil ré lá ag baint áthair ńfriais ⁊ so ńfriais ré "bean uafal" an amhráin. Iŋ corfáil gurib' é ńfriatálin Óomhnaill reo a connaic ré an té ńfóin an feamainn iorúe rín uaió, ⁊ nád túig leir buille eile ńfriatáit dó. Deirí ré so uaió "feanuadoine u'fír óga 'ra mbaille reo gan rógrád" ⁊ gurí meair ré gurib' iad rín a thí rí 'tortháisgáeacét, marí gurí fíosil ńfriatálin go maib' ré ina óisfeair.

[Bláthraic ó Óomhnaill láin a éusg áthair an "áthair" reo óuinn.—S. L.]

T A S R A.

P. 2, l. 5, i n-nime = i n-innime: The following quotation from Siamp. an Seimhuró, p. 107 AV. proves the identification to be correct. It will be seen that Fórdlím mac Duibhgeall uses the same idea in words very similar to Colm's:

“ Dá mbealú rí rúar i n-éireadct, i n-innbe ñeit ’na céile,
’San am a riabh an Íneig i gcoigaoi leir an tmaoi,
bealó helen ñan aon éilisgao, ’r ní bualgríde buille ari éan-taoib,
aict páir ag teacáit éun nérötig té úna óear ni néró.”

P. 2, l. 9-14, ní fíeadaró ñénuig, qrl., by giving fair Ellen as a bribe into their (two) hands to them, viz., quiet, gentle Juno (and) Diana (who) sat beside her, Venus would not have been able to place it (Troy) under spells nor Paris to be an adjudicator. There is an inversion in this sentence which can only be clearly understood in translating by taking té eiblin bán, &c., first.

P. 2, l. x, a'ðu (pron. áv) = agas, agat; in like manner a'am, a'ann: a peculiarity of the dialect of South Connacht. Agam (i-ám), &c., are heard in the south-west of Co. Donegal, and the same forms, but differently pronounced, in Scotland (aam) and the Isle of Man (aym = aem). In the last-mentioned this slurring is especially puzzling in the phrase rtán ághaib (Manx orthography slane eu, pron. sLaen ae-oo).

P. 3, l. 4, catt; l. 6, tál; l. 8, ánn; l. 10, óreám; l. 16, círánn; l. 24, ñieánn, &c. The mark of length in all these cases is merely used to show the long rhyme necessitated by the dialect; it does not of course belong to such words by right. Where they are not used as assonances they are not marked long, though equally pronounced so.

P. 4, l. 8: nánpái Cáit ñeaçán, Nancy (the daughter of) Kate (the daughter of) John, for Anna ingean Cáite inȝine ñeaçán, as it would be phrased in the early modern literature. The omission of mac and inȝean, and the non-inflection of female names in the genitive, are, so far as I know, universal in the spoken tongue; the former practice even appears in Hiberno-English—in the present case “ Nancy Kate John,” or some variety of it, would be used—those that speak so often not knowing that such is very un-English English.

P. 5, l. 6, ag caitheam tobac: the word tobac, like many recent loan-words, is indeclinable.

P. 5, l. 10, Cinn m' ñára: Cinn (from *quenni) is the old locative case here; Cinn tSáile (Cinn pron. cin in Muns. even) is probably another survival of locative.

P. 5, l. 12, lusáic ñiári: as to use of ñiári see a previous note. Lusáic ñiári is apparently used in Connacht as an equivalent to lusáic bñós in Omeath, &c., but the latter often = Fr. pourboire, Ger. Trinkgeld, Eng. “ tip.”

P. 6, l. 1, má tá miȝe im' amair, 'r go ñeulim im' ñiári, if I am a fool and a slattern; the sequence má . . . go is usual in South Connacht.

P. 7, l. 7, nári ñamhro, qrl.: in this the word leat is understood, “ may no injustice or ugly disease affect [you]”; it is clear that the metre did not allow of its insertion.

P. 7, l. 14, μέτρο : orig. reading πέαρ = Eng. *peace*; in Co. Donegal να πέαρ = the police—*i.e.*, the *peace-officers*.

P. 7, l. x, ζο λεοντίς φάγαις θάτιρ τ' εαρθαίστι μέτη, many dying for want of what should have been distributed to them (*lit.* for want of being served = of being attended to in the distribution); *Cp.* η εί μιαρι αρι να βοέταισθ, and to distribute it to the poor, Kerry story in *G. J.*

P. 7, l. y, ας ευηρίτασμα αρι αν ηγάννηταν (without elisions), planning out a means of combating the famine, *lit.* putting ingenuity on the dearth. *Cp.* ας ούλανατη ζο ρτυαμότα (.. ζο τίοξθαρας) λειρ αν ιθεαζάν α θί αιγε.

P. 8, l. x, ράθοιη, “sawyers,” who, as tradesmen, were accustomed to be provided with the best fare the house could supply.

P. 9, l. 1, ρόιτιριε (also ρόταιριε), orig. reading ομινικέιη, a very corrupt word from *drunkard*.

P. 9, l. 5, ταγάσθι τέ, let him come = if he came; so also φάγασθι τέ, l. 6, 11.

P. 9, l. 11, θαιμεασθι τέ αν θλιασθιν αρτα, he would take the year out of them = he would have a year's supply in them.

P. 10, l. 3, νάρι φάγα τύ νο ήλοχαλ εί, may you not get it as a life = may you not get the length of life for, &c.

P. 11, l. 3, 'S α φαιμηνεάct 'r τά'n ρλοχαλ α'αm, and the world so extensive for me = life offering so many chances to me; in Munster this would probably be 'r α φαιμηριγε ατά αn ρλοχαλ αγαm, as αγαr, inserted in such phrases in Connacht, is not found necessary in them in the southern province.

P. 11, l. 16, απνόċá = απνόċá (early mod. αινεόṁtá), 2nd sing. cond. of απνίαιm, I acknowledge.

P. 12, l. 4, ζο cé τú, what you are; ζο cé, for ζορέ, is especially common in Mayo.

P. 12, l. 5, ηναιρι ο'ατέσυηρ αn τ-έαg τú, when death sent you back, or, taking you, exchanged you for another (“if you bought anything, or took to any certain way of living, and gave it up immediately afterwards for something else, and so on, that is ατέσυηr.”—Colm).

P. 12, l. 14, νί μιαρράθ céaν eile bean θάτι, another cwt. would not satisfy Martin's wife. θάτι is a familiar abbreviation of θάτιτίn.

P. 12, l. z, ρneáitó, nits, a kind of disease in beasts; ζυη ευηρεασθ ηαιό éαg, *lit.* until death was sent from him, *i.e.*, the calf survived the winter and lived until spring. “In poor pasturage districts calves generally decline in the winter months; of any of them that lives till after March ‘ευηρεασθ ηαιό éαg’ is said” (P. O'Donnellan). *Cp.* the following stanza from an Ulster version of that universal popular song, να Σαμνα Σεαλ:

“Τιοφραιό αn γειμηεασθ η γειμεαυραιό αn θάτια,
Αδυη τωιτριό αn ρneácta ζο τριομ φά να ήλιτσαιθ;
Τιοφραιό éαg αρι αn εαλλαέ η ρεανηραιόεαρι ζαμνα,
'S α έαρια mo έλειθ, νά θιού νο ρρέιρ uile ζ' ιοντα.”

P. 13, l. 2, θιαιό τέ θ'ά θάταιό, “he got bogged,” *i.e.*, he sank into a swamp, and could not be extricated without help.

P. 13, l. 4, θα Σεαλ le for ηλάμτε θ'ά ιτε αca e, it was as good as a prop of health (to them) whilst being eaten by them; *Cp.* θα Σεαλ le ήοη

é, it was as good as gold (Donegal), **ba** **šeall** **teir** é, it was like it (Muns.), **ba** **šeall** **teir** **do** or **šeall** **teir**, almost (Muns.).

P. 14, l. 13, **go** **haimri** **cnúráin**, until the season of the gurnet fishery.

P. 15, l. 1, 2, **raimræ** = Eng. *posey*. Another form heard in Connacht is **raimræ**. www.libtool.com.cn

P. 15, l. *w, x, y, z*: Dr. Douglas Hyde has already published this quatrain in his *Religious Songs of Connacht*, this being true also of those numbered III. and IV. Moreover, both he and I have read V. and X. somewhere, but where we cannot at present ascertain. Verses VI.-IX. appear familiar to me, but I cannot recollect where I saw them. I. and XI. are, in all probability, original ones by Colm; for the others he appears to have drawn on traditional knowledge.

P. 17, l. 11: **ní** **fiú** **míre** **pó** **mo** **þmuisón** **go** **utioscá**, I am not worthy that thou shouldst come to (or about) my dwelling, evidently taken from the saying of the believing centurion in the New Testament.

P. 17, l. 13, “**An** **bár**,” the nickname of a tailor, as explained in **Ásþar** **gáe** **amháin**.

P. 17, l. *v*, **amannat**, cross, testy, ill-humoured, in MS. **airneannat**, an attenuated form.

P. 18, l. 14, **fad** **giúin** = **fad** **šeónin**, the sound ó being commonly made ú in South Connacht.

P. 19, l. *v*, **áct** **a** **þmuisé** **mé**, when I'll get, as soon as I get = Muns. **áct** **go** **þmuisead**, provided that I get.

P. 20, l. 15: There is an ellipsis here of **agam**; if supplied, it could be placed either after **comáct** or at the end of the line, preferably the latter. Its omission is evidently due to a desire not to overcrowd the metrical run of the words.

P. 25, l. 9, **i** **n-áirveal**, watching; **áirveal** also occurs as **ráirveal**; it appears to be peculiar to Connacht.

P. 28, l. 11, **néamhainn**, diamonds. **néamhann** is found = pearl or mother-of-pearl, but in this sense it is *fem.* also. In Ulster poetry **néamhann**, or rather **néamhainn**, is usual as a term for a beautiful girl or woman.

P. 28, l. *x*, **ořtawb** = **ořta**; a South Connacht form. For the word **čarpiavas** in this line there was a variant **čuip**.

P. 29, l. 10, **mac** **uí** **člochaitais**: for the rhyme the stress is here exceptionally placed on the last syllable.

P. 30, l. 1, **an** **þeos** **o'á** **þeánn** **ann**, the badger (is) there at his ease (?) or to his liking (?); *cp.* **ní'l** **beann** **rop** **tuigé** **agam** **ořt**, I don't care a wisp of straw about you (Con.), **míre** **ir** **beag** **binn** **ořt**, it's I that care little for you (Muns.), **ir** **beag** é **mo** **þeann** **ořt**, I have no regard for you (Muns.). Colm cannot now explain this **o'á** **þeánn** used by his quondam neighbour, Michael O'Clogherty.

P. 32, l. 1, **cineál** **þuam**, a bit cold, “sort o' cold.”

P. 33, l. 6: In this line **ai** is omitted before a **mbeal**. It is clear that Colm's desire, as in the two previous cases, was not to destroy the smooth run of the metre by overcrowding.

CLÁR PEARSAN.

www.libtool.com.cn

Αἰδίρτιν ὁ Τηνύται, Augustine Newell(?); 32, 18.

Αἴνουμι Τοιούν, Andrew Dillon; 22, x.

Αἰρίκιν, Aircín (Αἴριξιν), a king of Lochlann who invaded Ireland. There is an Ossianic poem extant describing his invasion and the cause of it; 18, 6.

Αλαρ' Αντριών = Αλαστάρ (Αλαρ-τριών) Αοντρόμα, 'Alaster (=Alexander) of Antrim, i.e., Alaster Colkitto MacDonnell, son of the Marquis of Antrim, killed at Cnoc na nDós, in 1647; 25, 21.

Αννκαιρ, Anncair, the father of Αἰρίκιν; 18, 6; 25, 6.

Αονζήρ μάργσαιν, Angus (the son of) Morgan (Μυριέαγάν ?); 25, 11. "An enchanted hero from Spain." It may represent Αονζήρ ἀν Όροχά, i.e., Aonghus, son of the Daghdha, who resided at the Brugh, near Stackallan, Co. Meath, and was held to be the fairy king of the Boyne.

Άρτο-Σεΐζνεόρι, ἀν τ-, the Grand Seignior, an antiquated title for the Sultan of Turkey; 25, 7.

Αἴρον, Orson, who, according to a romance, was suckled by a bear, and afterwards reclaimed by his brother Valentine; 25, 5.

Βαϊλίρ (=Wallace), used instead of ἀν Βαϊλίρεας, i.e., Colm Θε Βαϊλίρ, Colm Wallace; Wallace, Walsh, Welsh, &c., are all English spellings of Βαϊλίρ, Βαϊλίρ, Βαλίρ, Βαλίρ (the forms last mentioned occur in a King's Co. legal document of the 16th century published in *G. J.*); hence it is clear that Colm Wallace is of the same surname as Peter Walsh, the Donegal poet; 30, 16; 31, u. y. The local form is ά Βαϊλίρ. Βρεατ-ναέ = Walsh in Co. Galway.

Βαϊνίοσαν να ήσιγε, the Queen of Maidenhood, i.e., the Virgin Mary; 16, 5.

Βαϊνίοσαν να Σάρνιν, the Queen of Sardinia, a name given by Colm to his wife; 27, 10; 28, v; 29, z.

Βαϊτλίν Θόμανιλ, Bartley (the son of) Donal (Daniel); 30, 15, &c.; 32, z; 33, 1.

Βαϊτλίν πάστραϊc, Bartley (the son of) Patrick; 31, 7.

Βαϊτλίν ο Κύνναϊς, Bartley Cooney; 3, 11, w.

Βαλαντίν, Valentine, brother of Orson; 25, 5. See Άρρον.

Βένυρ, Venus, the Roman goddess of love; 2, 9; 7, 19; 14, z.

Βικτόρια, Victoria, the late Queen of England; 7, 23; 27, 3. Alluded to also in "ο'ν μβαϊνίοσαν," 7, w.

Βόναπάρτιό, Buonaparte or Bonaparte, Napoleon's surname; 25, x.

Βριγίσιν, Brideen or little Brigid, i.e., Βριγίσιο νί φλαιτζεαρταϊς; 7, 1.

Βριγίσιο, St. Brigid; 1, 21.

Βριγίσιο, Brigid, a relative of Colm's; 25, 13; 25, 3.

Βολκάν, Vulcan, the god of fire in Roman mythology; 7, 19. The proper Irish form is Βολκάν.

Καϊτιλίν Ήνα, Kathleen or Catherine (the daughter of) Una (Winifred); 31, 15.

Κλάννα Βαοϊργνε, the children of Baoisgne, viz., that section of the Fiann to which Fionn mac Cumhall belonged, i.e., the Leinster Fiann; 22, 1.

Κολμ, i.e., Colm Θε Βαϊλίρ; 29, 20, 22; 30, 19.

Χριστ, Christ; 17, 4.

Χρομβιλ, Oliver Cromwell; 21, 7.

Κύκλαϊν, Cuchulainn, the great hero of the Rudrician cycle in Ir. literature; 25, 11.

Κύνναϊς, να; gen. να γκύνναϊς: the Cooneys; 4, 4.

Τεαρής Μόρι, ἀν. i.e., ον Τεαρής, son of Τροιάεαλ, who came to Ireland from Τίρι να θρεαρ Φίονν in the

east, to demand tribute ; he was killed by Goll mac Mórne ; 18, 6. An Ossianic poem deals with this.

Τειανίρα, Deianira, in Greek mythology, the name of a beautiful woman who caused the death of Herakles (Hercules) ; 2, 15.

Τείρτρη, Deirdre ; 7, 18. See Οἰρέ Κλοιννε οὐρνίς.

Τιάνα, Diana, the moon-goddess of the Romans ; 2, 14.

Τιά να φεόσαν, the god of the breeze, i.e., Aeolus ; 23, 13.

Τομνάττ ρόιτ, Donal (Daniel), (the son of) Paul ; 22, x.

Εάδ, Eve, the mother of mankind, 19, 17 : Σιότ έαδα, the race of Eve, the human race, 13, 20.

Ειλίν νί φλαιζθεαρταιζ, Ellen Flaherty ; 1, 15 ; 2, 11 ; 2, w.

Φειλίπιν, little Philip, a friend of Colm's in Gòrumna district ; 26, 1 (nicknamed ἀν ράιρεαντ, the sergeant).

Φεόηρ, an Irishised form of Aeolus, the god of the winds (τιά να φεόσαν) ; 23, 11.

Φίονν, Fionn mac Cumhaill ; 22, 1.

Φίονν μακ Κυμαϊτ, Fionn, son of Cumhall, head of the Fianna ; 25, 9.

Φραιοιμέαρον, Freemasons, a well known association, who, as some of the Irish peasantry think, are supposed to practice magic or sorcery ; 23, 19.

Σίλ εν οἴς, Gile (brightness), the Maiden, i.e., Hesione, daughter of Laomedon, king of Troy, rescued by Hercules from a sea-monster, her father having so exposed her, chained to a rock, to appease the anger of Apollo and Poseidon. This is said to have been performed by Hercules when returning from his ninth labour.

Σούλ μακ μόιμη, Goll, the son of Moirne, the great champion of the Clanna Moirne or Connacht Fiann, 18, 11 ; 25, 10.

Ηεκτορ μακ βριάμυρ, Hector the son of Priam, king of Troy ; 24, 22. The real Irish form is Εαέτοιρ.

ηετην, Helen, a Greek princess who eloped with Paris to Troy ; 14, z.

Ηερκυτερ, Hercules, a hero or demigod in classical mythology ; 18, 24, 23. The pure Irish form is Εαρκυτηλ.

Ιορά, Jesus ; 16, 1, 5, w.

Ιύνο, Juno, the wife of Jupiter, a goddess of the Roman mythology, 2, 13.

Ιυριτερ, Jupiter, the supreme god of the Romans ; 18, 4 ; 18, 12.

Λιύταρη, Martin Luther, one of those who took part in the Reformation ; 30, 7.

Μας να Σζέιτε, the son of the shield, i.e., our Lord Jesus Christ ; 20, z.

Μας οί Έλοχαρταιζ (Μιάεάτ ο Έλοχαρταιζ), "Mr. Clogherty" (Michael O'Clogherty), a neighbour of Colm's who completed Σύμπιτ απ τεξιαζάιν θυιόε, i.e., the song, not the building ; 29, 10.

Μας ουρνίζ, the son (Naoise) of Uisneach ; 7, 17. See Οιρέ Κλοινν ουρνίς.

Μάιτιν, Martin, a friend of Colm's ; 26, 2.

Μάιτιν Σατηνίωνα, Martin (the son of) Catherine ; 31, 21.

Μιάεάτ αινζεάτ, the angel Michael ; 17, 3.

Μιάεάτ Τομάϊρ, Michael (the son of) Thomas ; 30, w.

Μοντ-ηετην, Montholon (Charles Tristan de, *Conte*, afterwards *Marquis de*), a French general in the service of Napoleon I. He joined Napoleon at Frejus, after his return from Elba, was present at Waterloo, and finally accompanied him in his exile to St. Helena, remaining with him to the last. Colm's form Mont-helen probably shows the influence of St. Helena, on account of Montholon's stay in the island ; 25, 25.

Μυιμη, the B.V. Mary ; 15, 17, 16, z.

Μυιμεάν=ράθμαις ο μυιμεάν, q.v. ; 11, 17 ; 12, 1, 9, 17 ; 13, 3, 9, 13.

наоіре мак սիրուչ, Naoise, the son of Uisneach; 14, x. See Оінн Слоннен սիրուչ.

наомъ реадор, St. Peter; 31, 23.

наірэолон, Napoleon I., emperor of France; 15, 23

наңрай ҍаит Տեաչան, Nancy (the daughter of) Kate (the daughter of) John; 4, 8.

нельсон, Nelson, an English admiral killed in the Battle of Trafalgar; 25, y.

неptун, Neptune, the sea-god of the Romans; 18, 5, 13.

нона, Nora, Honor; 4, 1.

О маиннройн, Ап т-Атаси, Father Mannion; 1, 14.

рэйроин Տեաչаин Ծիռատնաչ, Paudeen (the son of) John Walsh; 31, 5.

рат Օ Կоннел, Pat O'Conneely or Connolly; 31, 19.

рэйриас, Patrick; 8, w.

рэйриас Օ Թіалі, Patrick Beatty; 31, 3.

рэйриас Ծիռеан, Patrick Moran; 11.

рэйроин թалю, Paudeen (the son of) Paddy, 12, y.

рэйрі, Paris, who was the son of Priam, King of Troy at the time of its destruction; нá рэйрі Եթ 'на մայշրտիր ուլիչ, nor (could) Paris have been an adjudicator—the allusion is to the judgment of Paris, who, when appealed to by Venus, Pallas, and Juno, awarded the prize of beauty to the first; 2, 10.

реадор մալітін, Peter (the son of) Martin; 30, 18; 30, w.

պրіамս, Priam, King of Troy at the time of its destruction; 24, 22.

ри на Ծіріз, the King of Greece; 14, 19; 20, 15; 28, 3.

ри на Ոյրար, the King of Grace, i.e., God; 1, v; 7, 8.

ри Տօմիր, King George; 10, 10.

Տայրіал, Sarsfield, an Irish general in the Jacobite war, the hero of Limerick; 25, y.

Տамрон, Samson, the strong man of the Hebrews; 24, 21.

Տեաչаин Ծիռատնաչ, John Walsh; 31, 10.

Տіамур Օ Կаціан, James O'Kane (Keane, Kane); 12, 15.

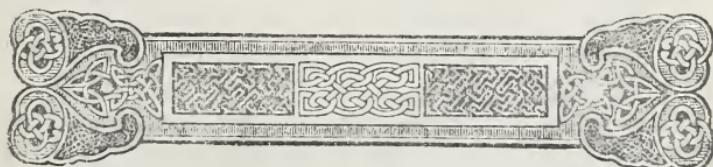
Տибіан, Johanna, Joan, Julia, Judy; 14, 9, 14.

Տоріа, Sarah, wife of Ծիռеан; 13, 5; 9. See Ծիռеан.

Տалк мак Եթеон, Talc, the son of Tréan, who invaded Ireland and slaughtered the Fiann; 18, 9. There is a beautiful Ossianic poem describing this. Colm called him Ալտ мак Եթеон.

Տүргісір, Turges or Turgesius, a Norse invader of Ireland, who founded a kingdom in it which lasted about 13 years (822 to 845); he was finally drowned in Loch Uair (Lough Owel) by Maol-sheachlainn I., king of Meath; 29, v.

Մաւітіа Կука, Walter Cook; 32, x.
Խովі, Wolfe, an English general, killed in the battle that took place just before the capture of Quebec from the French, 25, y.

CLÁR ÁITEANN.

www.libtool.com.cn

áill na mBrión, situate near Kil-

kerrin, Co. Galway ; 32, x.

álba, *f.*, *gen.* álban, *dat.* álbain,

Scotland ; III., 12; 14, 1.

ánntreasum, for ἀντριαῖμ (ἀν-

τριαῖς, ἐντριεῖ), Antrim ; 25,

21.

áit Cinn, Headford, a town in Co.

Galway, between Galway and

Ballinrobe ; 5, 9.

báile an Róibé, Ballinrobe, in Co.

Mayo ; 23, 15; 32, 12.

báile Átha Cliath, Dublin ; 14, 2.

beárrna Beola, Bennabeola or the

Twelve Pins, the famous moun-

tains of Connamara ; 32, 12.

beárrna, Barna, a village three miles

west of Galway town ; 19, 5.

beitlém, Bethlehem, in Palestine ;

17, 10.

bocht írealt, Boheeshal, in the parish

of Moyrus, in West Connamara,

Co. Galway ; 32, 11.

camus, Camus, in the parish of

Kilcummin, in Iarconnaught,

Co. Galway ; 31, 13.

caoláé, a place prob. in Gorumna I.,

Co. Galway ; 32, 2.

caéilí na traírt, Westport, Co.

Mayo.

caéilí na Tríonóir, The City of

the Trinity, i.e., Heaven ; 17, 4.

ceann bóinne, Burren Head, near

Ballyvaughan, in Co. Clare ; it is

one of the southern points of

Galway Bay ; 32, 16.

ceann Gólam, Golam Head, the

furthest west point of Letter-

mullen I., which is to the west of

Gorumna, in Iarconnaught, Co.

Galway ; 32, w.

cill Ruair, Kilrush, Co. Clare.

cinn Márta, Kinvarra, in the south

of Co. Galway, on Galway Bay ;

5, 10.

cnoc an Túin, "a noble hill over-

looking Lough Corrib, almost

opposite Maam Quire and close

to Caisleán na Circe" (W. Rooney) ;

32, 20.

Cnoc meadhá, *gen.* Cnuic meadhá, Knockma, the hill beside Castle-

hacket, between Tuam and Head-

ford in Co. Galway. It is a famous

fairy palace ; 22, 4.

coill an Róirtíš, (= Roche's wood),

about two miles east of the town

of Galway ; 32, 14.

Connamara, the western barony of

Co. Galway, which officialism

persists in styling Ballynahinch,

a designation of which even

foreign tourists are ignorant.

The older form Connacht mara

occurs in a quotation in Preface.

Connroe an Chláir, Co. Clare ; 11, 4.

Connroe an Ríos, King's Co.

Connroe Ciampainé, Co. Kerry ; 22,

y ; 23, 1.

crompán na Muimíní, a small knoll

at the rere of Muireán's house

(βάθραις ὁ Μυριέαν VI.); 13, 11.

crompán (for crompán), Crum-

paun, a village in the townland

of Clynagh and parish of Kill-

annin, in Iarconnaught, Co. Gal-

way ; 31, 16.

craigéal, Kiggaul, in Gorumna I.,

opposite Lettermullen I. ; 31, 4.

cúige Connacht, Connacht ; III.,

9.

cúige Mumhan, Munster ; iii., 11.

cúig' Ulster, Ulster, the North (of

Ireland); in βάθραις ὁ Μυριέαν, it

seems to be used as a term of

abuse in VI. and VII. ; iii., 10 ;

2, w ; 13, 5 ; 13, 15.

cúirt an tSruchtáin Óuiré, used as

the name of Colm's house, esp.

in ἡ θύρα τοῦ Κάλλου ; 22, 8 ; 26,

6, &c. But see under Ádóbari Sád

Áthrápáin, where it is described as a

bráicín made by Colm in Letter-

callow, near Gorumna.

Óairgean, Bealadangan (béal a'

Óairgean), on the south coast of

Connamara, Co. Galway ; 4, 7.

Óiréche Šeoigheac, Joyce's Country,

also known (*officially* only) as the

barony of Ross, Co. Galway

32, 11.

Éire, f., gen. Éireann, dat. Éirinn, Ireland. Éire also occurs as dat., iii., 2; 12, 7.

Frainn, f., gen. Frainne, France. Always used with the article ; 25, 22.

Gairliam, Galway ; 5, 9; 6, 13; 11, 3. Gorumna, Gorumna I., Co. Galway. Steann Caé, Glencoh, in the parish of Kilcummin, in Iarconnaught, Co. Galway, 18, x; 31, 13.

Gréas. f. gen. Gréise, dat. Gréis, Greece. Now always used with the article ; 14, x; 20, 15; 24, 15; 28, 3.

Inis-Meádóim, Inishmaan, or the middle island of the South Arann Islands.

Inis Múrscairde, Inishmuckerry, an island in the parish of Moyrus, in West Connamara, Co. Galway.

Erris, near Belmullet, in Co. Mayo ; 22, v.

Laisin, gen. Laisean, dat. Laisne, Leinster ; iii., 10.

Leitir Calaó, Lettercallow, where "Cúirt an tSíuán Óuiré" is said to have been erected, is near Gorumna, Co. Galway. It is the western half of Lettermore I.

Leitir Maotáin, Lettermullen I., Colm's birthplace.

Limerick, Limerick ; 11, 3.

Lunndain, f. gen. Lunndan, dat. Lunndain, London ; iii., 12; 14, 1.

Man, f., gen. Manann, dat. Manann, the Isle of Man ; iii., 11.

Mion-Loé, Menlough, in the parish of Oranmore, Co. Galway ; it is a little to the north of Galway town, on the Corrib. There is another Menlough in the barony of Tiaquin, Co. Galway ; 32, 13.

Rat-mhullaé, perhaps a corruption of Ráist loéann, the fort or stronghold of Lochlann, i.e., Scandinavia ; 18, 7.

Rinne maoile, gen. Rinne maoile, Renvyle (Renvyle), in the north of Connamara ; 32, 17.

Ros muc, Rosmuck, in the parish of Kilcummin, in Iarconnaught, Co. Galway ; 31, 13.

Saoihrinn, Seershin, in the parish of Rahoon, in Iarconnaught (Moycullen), Co. Galway ; 11, 5. Sáprón, indec., Sardinia, 27, 10; 28, v; 29, z.

Saxana, England ; 20, v.

Spriéat, Spiddal, in Iarconnaught, on the north side of Galway Bay ; 6, 15, 17.

Síuán Óuiré, an, 28, 18. See Cúirt an tSíuán Óuiré.

Tír Riabhaí, the Devil's Country, i.e. Irionn, hell; cp. an riabhaí, used in Munster = the devil ; 23, 3.

Traíse Lí, Tralee, in Co. Kerry ; 5, 10.

Troy, f. Troy, the famous city of antiquity, which stood in Asia Minor, near the Hellespont; Hissarlik now marks its site ; 2, 6; 24, x. Síomor na Tír, the destruction of Troy, is placed about 1200 years before the Christian era (1193 B.C. by some writers).

Tuaim, gen. Tuama, Tuam, in Co. Galway ; 3, 7.

Tullac mór, dat. Tullat mór, Tullamore, King's Co.

Uachtar Árho, Oughterard, a town in Iarconnaught, Co. Galway.

Oranán mói, Oranmore, east of Galway town ; 32, 13.

F O C L Ó I R.

www.libtoch.com.cn

Δ'αμ, Δ'αο, Δ'αιν = Δζαμ, Δζαο, Δζαιν; 20, 17; 2 x; 23, 12. In some places, where it should really be so read, the full form appears, as at 22, 16.

Δέαρ, gen. -Δηρ, m., distance, length (in space or time); θέν τ-Δέαρ Δ ήινθαι τύ, what length or distance did you walk, how far did you walk; 3, 10.

Δευτιν्नεάć, a., capable, powerful, able; 18, 22.

Δέτ a (ecl.), when, if only; 19 v.

Δξ = ćum, to, towards, 21, 18, &c.

Δζαм, Δζαο, &c. = ćuzam, ćuzao, &c.; 23, 12; 20, 16, &c.

Διζεάңта, a., courageous, spirited; cheerful, mirthful, pleasant; 17, 16.

Διηρριօιατο, f., an evil spirit.

Διηροéal (fáimhreal), m., watching; 25, 9.

Διηιν, certain, definite; 1 n.ā., assured, in thorough readiness for a raid; 25, 7. [Cp. bí an ćołóm i n-áilte aca, "the crown is assured to them," Kea. T. S.; áilin, áiléin, is the Con. form of áilte, e.g., ցո háilir; "bí ré i n-áilin a նսլիւ .i. ní լան ուն օ նսլան այշ" (e. ծ n.); "tá ré i n-áilin ացտ 'քաչան, you are certain to get it" (մ. ծ m.).]

Δиileacan = áilteagdāō, m., act of borrowing; 12, 15.

Δićinte, gen. of Δićint (=Δićin), f., the act of knowing, recognising; b'řupur Δićinte . . . ՚pi, it was easy to know . . . by; 23, 17; [This construction of gen. preceded by adj., common in O. Ir., exists still in Connacht, at least in some words. Another example is éireadćtać թaođai, very powerful.]

Δηjóš, m., misery, wretchedness; ՚pi Δηjóš, in misery, wretched; 3, 15. [Cp. ՚pi róš, with joy, in Cač Ćeime ՚pi ՚piat.]

Δonjasic (pron. Δenjasic), a lone person; ՚pi mé 'm' Δonjasic, when I was alone; 24, 1. [This is plainly

the root-word of Δonjascán and its derivatives.]

Δpiannta, a., cross, peevish; 17, v. Δр, prep., out of; hence used to denote being native or belonging to a place: ՚pi mb'ap ՚vo ՚pream (prep. after assert. verb instead of before rel. pron.), from which your people (set) are, i.e.—of which they are natives; 19, z; 21, x.

Δataim, v. intr., I swell; ՚suri Δatair i scolaim ՚pi ՚ceallair ՚na cónmúr-řan, ՚vealir ՚vo ՚fúile lé a ՚briailir tý ve ՚cál, until you swelled (got strong) in body on the hearths of the neighbours, your eyes reddened with what you got of hardship; 3, 3. [Cm. "՚ra ՚cuiu 'ra ՚ngriofar ՚suri ՚vóšas ՚a ՚leac," 1. n. ՚s.]

Δčaip: ՚an τ-Δčaip, 12, 10 = ՚an ՚náčaip, the adder, the serpent, 12, 10. [In Muns. Δčaip nime is often used for ՚náčaip nime, adder, viper].

Δčeuipim, v. tr., I send back or again; ՚yft. ՚suri Δčeuipim ՚mac ՚de ՚ču '՚vo ՚gríorad le fán, until the Son of Son sent you back as a spirit to wretchedness (or exile), 3, 28; and see 12, 5.

Δčpužas, m. a change; hence anything else, 17, 14.

՚briamáit, f., guess; opinion; ՚vap ՚briiš mo ՚briamáit, by the force of my opinions (?), 16, 19.

beáigneat, pl. -nít, m. a bayonet; 24, y. [Baiğneat is also found.]

beatča, f., provisions; 8, 10; 9, 16; 10, 7; 12, v.; 14, 4.

bíč-éiğeám, m. (constant shouting), hence railing at, reviling, mocking at, fooling one, 6, y. [Is this the same as béče, of similar sense, used in Mea. and Muns.?]

՚brionglán, gen. -áin, m. a branch of a tree; voc. at 3, 16. Also beang-án, beanglán, &c.

՚brióðean, gen. -óne, dat. -óin, f. palace, mansion; dwelling, 17, 11; a fairy palace or lios, 22, 3.

bualaó, *m.* act of striking; *b.* *பாளி*, meeting: *து புலாா பாளி மானி அப் பித்*, that you should meet with any woman; 10, 1. [b. *um* in *Cork*, *b. te* in *Kerry* and *Don.*] *பூநாா, m.*, family, people, stock; 9, 8, 2.

caioín, *dat. pl. -ib, m.* a little layer or binding stone; 27, 1. [A dimin. of *caio*, *gen. கைா*, *கோடி*, a stone, a layer or binding stone, a word of *Béarlagar na Saor*, the word for “stonemason” in that dialect being விழுச் *கோடி*. *Caio* itself occurs in the following masons’ saying from the Tuam district:—*கைா அப் கைா, கைா ரூபி ஓா கைா ஏ கைா ஏப் கொண் கைா.*]

cáin, *f.*, fault, blemish, flaw; *ஸ்ரான் கைான்*, faultless, flawless, 21, 12; 26, z.

caintísgim, I speak (*அபி*, of), mention; *நாபி கைந்திஸ் மே ரோ அபி*, that I have not yet spoken of (or mentioned); 28, 9.

caitíreacá, *a.*, peevish; *adv.*, 50 c.; 4, 11. [“Noisy, clamorous,” O’R.; “watchful, vigilant,” is a frequent sense in the *lit.*]

cáll (*call*), *gen. கால், m.*, loss, detriment, perishing, hardship; 3, 4, 18; *அ தோடாா லெ கால்*, who has been reared in misery, 3, 18; *ருவரிப் பொக்கான் கால்* (who) got a little hardship, 21, 10; *ருவரிப் புது கால்*, you were famished, 21, *w.* [*Call* in *Don.*]

cánntlaé; 25, 23=cañtalaé.

cantalaé, *a.*, querulous, peevish; 11, 15.

caoi, *f.*, way, proper method, nice appearance; 1 *ஸ்ராலி*, in proper trim (=அபி சூரிய், *Uls.*), 26, 14; *சே அபி சோ*, how, 28, 4.; *ரா ஸ்ராலி நால்*, so that not, 28, y.

capillaé, *a.*, mangy, scabby, bald: *ரீச. m.* at 3, 17.

céadólaçan, *gen. -ain, m.*, a fast, an abstinence from food, hence starvation; 3, 14.

ceannacá, *f.*, buying; [a] *ம்பெலாா* c. 50 *ரின்றிராா அபி*, who would have to be always buying; 9, 8.

ceájro=ceajro, ceajrino, *m.*, an angle, a corner; hence place, quarter,

point of the compass; 19, 10; 28, 22. [*சூபி, விபா அன் அப் பாச் செய்ம்*, they were there from every quarter (*Don.*).]

ceipatlín, *m.*, a ball (of thread, twine, &c.); 3, 1.

claoñ-þeacáð, *m.*, perverse sin; 16, 4. *Claoñ* here=causing one to swerve from a course of rectitude.

claoñtað, *a.*, inclined to swerve (from rectitude), disposed to err (oo, towards); 24, 13.

cóip, *f.*, justice, right, fair play; *கோபி ப்ளீரோ*, justice in a dispute (*ப்ளீரோ*, a dispute or argument), fair play; 18, z.

cóip, *f.*, a fair wind, a favourable breeze; 27, 9.

coirpeagán=coirpeagam, coirpeadáð, *v. n.* of *coirpeagam*, I sanctify, consecrate, bless; 1, 2.

craíóteacán, *m.*, a miser or miserly person; 19, 5. Also *craíóteoip*.

crainnóg, *gen. -ஒரிங், f.*, a kind of seaweed (?); *லா சாத்விற வோ கோல் [ஏஸ்] வெங் கிணந்தீஸ்*, one Saturday that Colm was plucking *crannog*; 30, 17.

craiañraé, *gen. -ஏரிங், m.*, a swamp, a morass; *போல் கிணாற்றாங்*, a bog-hole; 22, 22.

crop-நோத்தீne, *dat. -ib, m., pl.*, cross-roads; 10, 19. [Also *comprac நா ம்போதி*, *போர்டீபீ*, and even *எபோர்*.]

craúbín, *pl. -ீனி, m.*, the tufts or “fringe” extending out at the ends of a piece of cloth when it comes from the weaver; 2, y.

crautuñgim, *v. intr.*, I behave; *நாச் சிரே கிணுதுங் ருவரா*, did not I behave wretchedly (*சோ* omitted before *ருவரா*); 32, 7.

cúiréalaçt, *f.*, coopering, working as a cooper; 2, y. Pure Ir., *போந்றுபோலைச்ச*.

cuit, *gen. sing. of காட்*, a cat; *அ சூம் கூட் அபி அஞ்சாங், (o)* cat’s waist in misery, 3, 15; 18, 9.

cút, *gen. கூடி, m.*, back of the head; hence hair, in *roc.* 3, 16; hence also renunciation, *கூடி மூரி*, entire renunciation: *போக் தா தாந்திர் கூடி மூரி லெ ராநா வோ அா*, a man who has for a long time entirely renounced luck, 3, x (this idiom is used in *Don.* also).

cuimhia, *f.*, fragrance; 27, 17.
cúntabairt, *f.*, danger, risk; hence
doubt: *san c.*, without doubt,
14, 2; ná leigiró mire i sc., do
not let me run into danger, 16, 2.
cúram, *m.*, responsibility, care;
one's "care," *i.e.*, household or
family; 4, 7; *gen. pl.* in first
sense, 13, *v.*

deacánairt, *f.*, tithe; 14, 5.

deamhan = *do deamhan*, to (the)
demon, *i.e.*, may the demon have
= (as others don't want it)
nothing, not; *deamhan blar a*
muineadó acht, nothing was done
but, 6, *x*; ó. *griem*, not a morsel,
8, *y*.

dear, *gen. deirfe, dat. deirf, f.* (the
right hand, the south), hence the
sunny side of a hill, &c.; *a ri deir*
na ghléine, on the sunny side, 26,
7. [Cp. *a ri deirfeadh na ghléine*
(Uls.).]

déint = *déin*: *faoi do déint*, to or
towards you (*also to fetch you*);
18, *w.*

deir, *f.*, good way of living, good
worldly circumstances; advan-
tage; *bí ré i noeir móriù ann*, he
was well off there, 9, 22; see also
19, 6.

Ói ba (13, 17; 18, 14) and *tí ba* are
used in Connacht for *ní ba*, as
also *tíor* and *tior* for *níor*, in
comparatives.

tíot, *m.*, sufficiency, = *tóichtin*,
rát, &c.; *tíol an ríos*, good
enough (or fit) for the king, 27,
12, *v*; it stands in apposition to
fuimeann and *cláir cnuinn*.

Óisgeamáit, *a.*, good-looking, hand-
some, presentable; 9, 20.

órlaoródeanóir, *gen. -órla, m.*, a
sorcerer; *ingean órlaoródeanóra*,
a sorcerer's daughter (a personifi-
cation of the spirit of Anglicisa-
tion), 19, 20.

órláir, *m. indec.*, a pair of drawers;
luac órláir = *luac bhlóid* of L. (?);
5, 12; see also 21, 17.

órioc-órláirte, *m.*, a person who
cannot be depended on to pay
his debts; 9, 3.

óuiréadct, *-a, f.*, act of awakening;
ír sona é le óuiréadct, it is a bad
thing to be awakened (=started,

provoked); 4, 5. [So also *do*
óuiréadct ré an éaint.]

éalang, *m.*, a fault, a flaw, misfor-
tune; 22, 18. ["*baešail nó*
beithealt, nó ari leat-laim" (*c.*
ó n.); "a defect or bodily ail-
ment in a person; *éalannač*, dis-
abled physically" (*m. ó m.*).]

éiseam, *f.*, act of shouting or croak-
ing (as a frog); 12, 14.

éisnešat, *m.*, act of claiming,
demanding; 12, 6; 20, 5, 13.

fágaim, *v. tr.*, I leave; often = I
depart from, and strengthened
by *amac*: *naeč ńfágfarió rí amac*
a ríosacht féin, that she will not
leave (depart from) her own
kingdom, 7, 16; *ír ful o'fág*
mé amac é, and before I left
(departed from) it, 8, 8; *o'fág*
mé lá an baile amac, one day I
started out from the town, 17,
13.

fágaltar, *gen. -aip, m.*, acquisition,
gain, benefit, income; 19, 6.
fárdéamail, *a.*, prophetic; *adv.*, *so*
f.; 8, *v.*

fárpáiltá = Eng. *fair*, *i.e.*, fairly,
with fairness; used in the ex-
pression *imteacáit f.*; 20, 12; 22,
12.

feileamáint, *f.* = *oifeleamáint*, suit-
ability; *marla mbíó riad i ńf.*
ó á ríeip, if they adapt them-
selves not to her will; 7, 12.

feileamnac (= *oifeleamnac*), *a.*, suit-
able, fit; *ba feileamnaisce a*
comáilile le óeánam, what he
advised was the fittest thing to
do; 32, 19.

féir, *f.*, a festival; a parliament;
26, 19. [The long vowel (é) is
probably correct; it is a popular
word still in the English of Co.
Wexford where it is used = a
feast (féir).]

finn-úarai, *a.*, pure and noble;
15, 19. [Cp. O. Ir. *ír finn a*
m-bethu, their life is pure; *finn-*
bethach, pure-lived.]

fiornáac, *gen. -aig, m.* = *fiómánač*,
righteous person; 15, 18.

fiom-cóimáctac, *gen. -aig, m.*, the
All-powerful; 17, 3.

fiúntac, *a.*, respectable, decent;
3, *v*; 4, 2; 13, 21.

place on a Monday; 16, 18.
[Fuller forms are *luan an tSleibe* (i.e., *Sliab Sián*) and *lá an luain*.]

մարդիր 1e, as to, regarding, in regard or respect to; 4, 5.
մայշտիր օլիչը, a judge, adjudicator; 2, 10. See բարիր under *Cláir þealtraṇ*.

մանտ, gums containing stumps of teeth, or having teeth missing; gen. pl.; 11, 17.

մարձ = մուճ, if not, unless; 4, 8, &c.; մարձ' (for *muna mbeadó*), only for, were it not that; 21, 20. [The *beadó* ('ó) of the latter is part of the verb *ir*, as O. Ir. shows.]

մարթան, m., a dead person or body; 16, 12.

մար թի (lit. as was or were), namely, to wit; 2, 13. So also մար ռտա, մար ռձ.

մարգաման, a., estimable, respectable, reputable, esteemed; բաշա՛կ m., estimable enough, quite respectable; 4, 3 (this usage is very common in *Cón*).

մերիուսանց, pl. -անց, m., an American; 25, 16.

միշքան, gen. -քիսոն, m., disgust, loathing; 'ré է արյուշը մ., it is that causes disgust; 3, v.

մոլած, a., lousy, infested with lice; voc. m. at 3, 17.

միօբաւլե = միօբաւլե, f., a miracle; gen. pl., 15, 17.

մօր-իօչձալ, m., lit. the great world or life, hence everything; 10, 13.
[Cp. an բաօչձալ = everybody (11, x), everything, &c.]

մուն = մուն, back (in ref. to carrying burdens); 'r ոօ մալձ ձր ոօ մուն, with your bag on your back; 12, 8 (lengthened here to give the requisite rhyme).

մունած, m., teaching, instruction, education; followed by պի of person; 17, 18.

մովազորիր, m., a murderer; 11, w.
Pure Ir. ռանդարնեցոր.

նեաման, pl. -ամն, m., diamond; also mother-of-pearl; 28, 11.

ուլմածան = ուլմաչած, act of preparing; աշ o. բշելու, preparing

to fight, raising a row; 11, 20.
[Con. is very fond of the verbal noun term. -ան instead of -սչած its strength is a point in its favour.]

օմօր = բօմօր, respect, homage; 4, 8. It is pron. սմար in South Con., hence օմօր = ընթամ.

թեատր, gen. -ար, m., pewter; 3, 13.
թեատրում (= պիտիսում), gen. -նի, m., a picture, image; 3, 14; 14, 19; 15, 1.

թեալին, m., a pelerine; 14, 18.
թեարէ, f., dispute, argument, act of arguing; 20, 23; հօր թեարէ, justice in a dispute, fair play, 18, z. [Cp. “An Ըսր ո՞յ թեարէ.”]

թեարէամ, nonsense, fooling, humbug; աշ օնասամ թեարէամ, humbledore, carrying on fooling; 23, 19. [Cp. յոնք թեարէամ, he made a fool of me (*Don*); perhaps merely an Eng. word *play-sham*.]

թիօրունտաշ, f., imprisonment; սարքած թ. օրտ, Եւածանուր լուժ, I'll have you imprisoned for a year and a quarter; 21, z.

թիօտօրի, pl. -ի, m., a (tithe-) proctor; 14, 5.

թիօրի, f., a process (in law); թաշար թ. լուժ, towards (as compared with) twenty-one processes; 12, 19.

թիօտարտն, gen. -նին, m., a Protestant; 1, 11; 20, 17, 23. Colm's sense is rather = Տաղ.

ռաժ, m. (grace, favour, O. Ir.), luck, advantage; նա հայր ու ռաժ, lit. do not seek of (as) an advantage; 22, 20.

ռեացն, pl. -նին, m., a region, district, continent; 20, v; 28, 1, 7; թե պի եւ ու ա մեծ ու ջրեամ, whatever region your party was from (= belonging or native to), 19, z.

ռեար, -ե, f., = բերտեած, harmony, concord, covenant, reconciliation, peace; ա յօր պի ան բեար, to reconcile them, bind them over to keep the peace, 6, x; նաշ ուլաքար բար բեար, that they will not accept concord, will not keep peace, 7, 14 (ep. բերտեած ա յօրած; 20, 14).

ရာလာင်, *gen.* -လာင်, *m.*, the swarthy one, used, because of its resemblance to ရာလာင် (as an euphemism=devil (dire misfortune, &c.); နင့် စုတ် ပါ အေ ၂၁, 12, 20; တိပု ရာလာင်, 23, 3.

ရှေ့ပါ, *gen.* ပြေ့ပါ, *m.*, distribution, dole, accommodation (of food or payment); ဒေ ဇဵဂု အဲ ပုံဆုတ် ပေါ် ဦးချော် ပြေ့ပါ, many dying for want of a dole, 7, x; ဒေ မာစွဲ သောင်းပါ ပြေ့ပါ ပုံဆုတ်, who would find it difficult to get an accommodation, 9, 10; ဗေ ဗေ ပြေ့ပါ, to regulate it, 7, 8; ဗေ ဝီမံးလာ လို အ မားပါ ပေါ် ပေး ဗေ ပါ ပုံဆုတ်, in many a place a small accommodation could be got, 12, 18.

ရှေ့ပါ, *gen.* ပြေ့ပါ, *dat.* ပြေ့ပါ, *f.*, will, pleasure; ဗုံး ပြေ့ပါ (၄. ၂၀ ပြေ့ပါ နာ ဟိုး-မြို့၊ ပြု့စွဲ), to her wishes; 7, 12.

ရှေ့ပါမ်, *v. tr.*, I satisfy, content; *cond.* 3rd sing., 12, 22.

ရှိုးခံုံး, 27, 3 = ပေါ်ပိုံးခံုံး, queen.

Sábóပါ, *pl.* -ဗိုံး, *m.*, a sawyer; 8, x.
Pure Ir. τυριοργόη, τυρεαργάσιο.

စာတ်, *f.*, a psalm; ပါ နာ မဏ္ဍာဏ်, a litany of curses, 30, 13.

စားလျှော်ခံုံး, *m.*, act of earning, earning; 8, 6; 15, 4.

စားလျှော်ခံုံး, *v. tr.*, I earn; 1st sing. past subj. at 5, 12.

စားလျှော်ခံုံး, *v. tr.*, I surpass, get beyond, get past or over; ရှိုံးလျှော်ခံုံး ပါ ပါ ပြေး ၅ အေ အာ ပုံ ရေးခိုံး, she has surpassed them all in beauty, 7, 12; မာ ရှိုံးလျှော်ခံုံး အေ စိုးခဲ့ ဗော်, if I get over (survive) this night, 8, 18.

စားလျှော်ခံုံး, *a.*, sated, satisfied; sufficient, esp. in *adv.* ရှိုံးလျှော်ခံုံး, sufficiently: ပါ ဇား, scanty enough, 4, z; ပါ မော်မဏ္ဍာဏ်, quite respectable, 4, 3; ဗိုံး ပါ ပါ ရှိုံးလျှော်ခံုံး, she was not sated, 19, 21.

စောင်း, *m.*, talk; thing commonly talked about; 3, w; 4, 5.

စောင်းကျော်ခံုံး, *gen.* -ဗိုံး, *f.*, an old fold of a blanket; an old piece of selvage; 2, z. *Cp.* ကျော်ခံုံး in Coneys' Dict.

စော် = Eng., chance; 10, v. The pure Ir. is ပါ။ (Con. and Uls.), ကာ။ (ကာ။), ဗော် (Muns.).

စော်-ပုံးခံုံး, *gen.* -ဗိုံး, *pl.*, -ဗိုံး,

f., an old spoon; ခြောက် ပုံးခံုံး, the heads (ladles) of old spoons, the handles having been broken off; 3, 2.

ရော်, *f.*, a pain, an ache; ဥာဏ် ပါ ပါ မော်, a pain seized me in the heart; 22, 5. [Cp. ရော်, bellyache, O.R.; perhaps from O. Ir. ရော်, milt, spleen.]

ရွှေ့လော်, *gen.* -ဗိုံး, *m.*, an iron saucepan; 6, 11 [In Uls. the form is ရွှေ့လော်.]

ရွှေ့လော်, *gen.* -e, *f.*, a row, a fight; အဲ ဗိုးလော် ရွှေ့လော်, preparing to fight, 11, 20; မာရာ ဗိုးလော် ရွှေ့လော်, if he did not cause a small row, 25, 24. [ရွှေ့လော် = "pride," "vaunting" also.]

ရွှေ့လော်, *a.*, pleasant, likely to amuse, amusing; used satirically in 5, 8.

ရိုး, *dem. pron.*, that; in *Con.* and *Uls.* it is used prophetically or anticipating a noun, either subject or object; see, as examples, 4, 8; 18, 8; 28, 9; 29, 21; 30, 3. The usage may be called a kind of apposition used for emphasis; it is very picturesque. ရိုး is found thus too, but more rarely.

ရွှေ့လော်, *a.*, polite, gentle, clement, mild; 17, 2.

ရွှေ့လော်, *pl.* -ဗိုံး, *m.*, a joint (in carpentry); 27, 1.

ရွှေ့လော်, *m.*, the water, the sea (as a swimming or floating medium); အေ အေ ရွှေ့လော်, in the sea, by or through the sea, i.e., while swimming; 20, 2; အေ ရွှေ့လော်, on the water, swimming, 30, 1. [အေ အေ ရွှေ့လော် (တရွှေ့လော်) is usual in poetry = on the sea.]

ရွှေ့လော်, *gen.*, ရွှေ့လော်, *pl.* ရွှေ့လော်, *m.*, a nit; မိုးလော် ၇ ရွှေ့လော်, lice and nits; 12, z.

ရွှေ့လော်, *m.*, an example; hence a wretched creature; 3, 18; 20, 13; 21, v. [So also ရွှေ့လော် ဗိုံး in *Don.* = one who is wretchedly poor].

ရွှေ့လော်, *v. tr.* (I beat; I kiss); [hence ရွှေ့လော် ရော် အေ လော်, he kissed the book = he swore]; ဇား ရွှေ့လော် ပါ မြို့မြို့, until she swore great oaths, 23, 11.

ရွှေ့လော်, *a.*, bleary, blear-eyed; *voc.* မှ. at 3, 17.

Στυαῖμ, gen. ητυαῖμα, f., ingenuity ; ἀς εὐη̄ ητυαῖμα δη̄=planning to contend against at 7, y, a good idiom. [Cp. θεῖν ρέ αρ̄ δη̄ ητυαῖμ φέιν é, he composed or invented it himself; τά ρέ αρ̄ ητυαῖμα τά ρέ αρ̄ δη̄ οὐλλ.]

Στυαῖμόδα, a., ingenious, expert, clever; 29, 18.

Συνή, f., attention, regard, care, notice ; νίοι εὐη̄ ρέ ηυιμ αἰη̄, η γαῖτρεά άν, what you would use there didn't draw his attention, he did not care how much you would use (or eat), as he was generous; 19, 19.

Ταῦα = ταῦαμ, ταῦασθ, ταῦαισθ, anything, a jot; 4, 1; ζαν ταῦα ο'ά έιονν, without anything as a result of it = unprofitably; 5, 2.

Ταΐηνγιμ, v. tr., I draw, hence I cause, bring about; 'ρέ ταΐηνγεαρ μί-ξηεαν, 3, v; ταΐηνγις άν εύη̄τα, 13, 6; μαρια ητάΐηνγεασθ ρέ ηοινη̄ ηγλέιρ', 25, 24; ταΐηνγις ή οφηιας ηιαοιθεάετ, 28, x.

Τεάς ποβαῖ, a chapel (*lit.* house of a congregation); 3, 7. [Also in *Don.*]

Τεαρταρ, m., testimony, character, testimonial; 30, z.

Τείργιμ, f. (?), act of preparing ; ἀς τ. έιν σοζαῑθ, preparing for war, 7, 13; τά άν τ-αταῑη̄ ἀς τείργιμ, the viper(?) is preparing, 12, 10.

Τιομναῑγιμ, v. tr., I bestow (oo, to); 17, 1.

Τηνύτ, m. or f., zeal, earnestness, earnest desire (for, to); iii, 14; 16, 10.

Τοξιμ, v. tr., I choose (to do a thing); μά ζοξιόćά οὐλ άν, if you chose to go there (and you would choose, hence μά, not οὐ) ; 10, 12.

Τοιλ, f., will, desire ; έυς βιονν τοιλ μέ η εὐη̄ έιν θάιρ, Fionn sentenced me to death; 22, 1.

Τηάστ, m. indec., trade, trading ; ηαλαύ τηάστ, a trading haven, a free port; 27, 19.

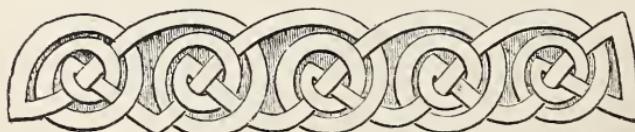
Τηαῑμ, f. (guess, conjecture; opinion); hence direction; πάοι η-α τ., in her direction, towards her; 32, 7.

Ηαῑη, gen. ηαῑης, f. a cave; ηαῑη ταίμαν, a land cave; 21, 15.
Ηαῑηλεάćάν, gen. -άմ, pl. -άīn, m., the leavings from the warp of flannel, bits of thread that remain to the weaver; 2, y.

Ηοδάćτα, f., a will; πάζαῑ λε ηοδάćτα ηιν, I solemnly assure (everyone) of that; 9, 18.

Ηζαῑη, pl. ηζμαćā, asgen. pl. (ηζμαć), f. the gears of a loom; ηιζλεάć ηΔ η-ά, the leavings from the part of the thread that is kept asunder by the two rods; 3, 1.

Ηζδαῑη, m., makings, materials; cause, reason; origin, source; άν τ-α. ηεάτ, the true origin, 1, 13; ο'ρ ηζδαῑη τά'η τ-ηζδαῑη, since I have reason, 3, 21.

www.libtool.com.cn

Date Due

2/3/39 W. J. F. Murphy

www.libtool.com.cn

BOSTON COLLEGE

3 9031 01192077 4

www.libtool.com.cn

158782

**BOSTON COLLEGE LIBRARY
UNIVERSITY HEIGHTS
CHESTNUT HILL, MASS.**

Books may be kept for two weeks and may be renewed for the same period, unless reserved.

Two cents a day is charged for each book kept overtime.

If you cannot find what you want, ask the Librarian who will be glad to help you.

The borrower is responsible for books drawn on his card and for all fines accruing on the same.

